

ספר עמוד זאמורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קפ

[בסתם] מתניתין וכן הלכה ונפלאותי היאך מביא רביה מרתנן דהא בגזיר דחי לה להדיא הני מילי לענין מוטא באהל אבל לענין אתחולוי הא אתחיל לכן נראה לי איסור בגוסס כאשר פירשתי ועוד (י) בהלכות גדולות אמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו רבא אמר גוסס איכא בינייהו ואביי ורבא הלכתא כרבא בר מיע"ל קנ"ג כל זה כתוב בהלכות גדולות ואחרי כן פסק כדתנן אדם אין מטמא וכו' ואינו יודע מה ראו. במגע ומשא של מתי עובדי כוכבים יש אוסרין וראיתם דאמרין ביבמות בתב"ע (ס"א א') נהי דממעמי'

חזקת ראה

הלוי חלה"ז כלל ב' כ' ד' שכתב שם בזה"ל ומגויד זה דמתני' [דהלכות] לא הוי במקום שנטעם טריפה אלא פלוג מכות וכו' הטור ח"ע ר"ס קנ"ו שכתב שם וז"ל ואם היה הורע גוסס או פלוג מכות שחי אפשר לחיות לו כו' והנה בגוסס קי"ל דרוב גוססין למיתה מ"מ עדיף טובא גוסס מטריפה דיש מיעוטא בגוססין בחיים והוי מיעוטא דשכית משא"כ בטריפה שחי"ל לו לחיות כדאי' גריס ח"ע ואם חיתא דאפי' טריפה חשיב זרע קיימא לענין יבום הוי ראוי לתנא' להשמיעו דין זה גם בטריפה וחילא נקוט גוסס ושכך טריפה משמע דטריפה לא חשיב חיותה כלל עכ"ל והבא בפ"ת לזה"ע סי' קנ"ו סק"ב עיי"ש והוא דלא כדעת' יבמות שם ד"ה למימרא שכתב להדיא דמגויד דמתני' דהלכות פי' במקום שטעמו אורח טריפה שמת לבסוף עיי"ש ונראה דכוונת הג"ל למש"כ הג"ל ביבמות שם ועיי' בס' כחונת פסים משכ"ג בשם קונטרס המהר"ש ז"ל דס"ל להג"ל מגויד דמתני' דהלכות במקום שחיט עושה טריפה כמתני' דיבמות עיי"ש. ובב"י ניו"ד סי' ש"ע ד"ה ומ"ש כתב וז"ל ומ"ש אהל בגוסס ומי שנשחטו בו ב' סימנים כ"כ הרי"ף והרא"ש מדגריסין בפ' מי שחחו ע' ב' ארי' ח"ע כו' ומ"ש או פלוג הרבה פלוגי וכו' ומ"מ אסור לכנס לבית שיש בו גוסס בפ' ג' מינין כו' עכ"ל והרא"ש לי דט"ס כז"ל ומ"ש אהל בגוסס או פלוג הרבה פלוגי כ"כ הרי"ף והרא"ש מהא דפ"ק דהלכות אדם חיו מטמא עד שחל נפשו אפי' מגויד ואפי' גוסס. ומי שנשחטו בו ב' סימנים כ"כ הרי"ף והרא"ש מדגריסין בפ' מי שחחו כו'. ומ"ש ומ"מ אסור לכנס לבית שיש בו גוסס בפ' ג' מינין כו' וכן מובא בכו"מ בפ"א מהל' ט"מ דין ט"ו ע"ד הרמב"ם שם. והב"ב בשו"ע יו"ד שם לא הרגיש בה"ס שזכ"ל וזיין בזה"ל ג' על גוסס לסי' של"ס מהך דמס' שמחות ועל או פלוג פלוגי הרבה לא זיין מואמה ובמתכ"ל שאל כדן עשה. והנה הסמ"ג לאוין רל"ד כתב ועל הגוסס פסק בה"ג והאלפסי כדתנן במשניות אדם חיו מטמא כו' והרא"ש הוי מחמיר בגוסס כו' וכ"כ הסמ"ק סי' פ"ט דהב"ב ורב אלפס פסקו שמוחר פלוגי ובה"ע"ש שאלתא ק"ג אות' י' כתב ובאמת ברי"ף לא נזכר מפורש דאין הכן מוחר על הגוסס אלא מדהביא הרי"ף משה"ז שחיט נוגע בזה"ל לדעת דיני טומאה אלא ע"כ בא ללמד לאוהרת כן עכ"ל ובה"א אומר אני ליישב מה שהרי"ף שילוי יבמות העתיק המשנה ואפי' ראוהו מגויד או לזב כו' אין מעידין עד שחל נפשו ולא כתב מאי דאיתמר עלה בגמרא דיבמות ק"ב ב' למימרא דמגויד חיי ורמינהו כו' אמר אביי כו' רבא אמר כסין מלונגת וד"ה ועיי' בב"י ח"ע סי' י"ז מה שכתב ע"י ולענ"ג ע"י מה שחתמוהו ה"ס יבמות שם ד"ה למימרא דהא קתני זה גוסס אפי' דחיי כו' והגרא"ש דהרי"ף תירץ תמיהת ה"ס כמס"כ בחוס' ישנים שם הגד"מ וז"ל וז"ל דלא דמי לגוסס כי נמי חיי אטריך לאשמעין דלא משמא והנה דהן מוחר מליגע בו כדפ"ל מקרא גנ' מייס להחלו משנעשה חלל אהל מגויד אי מחייל חיי לא אטריך לאשמעין דלא מטמא עכ"ל ולפי דבריהם ז"ל דהך סוגיא דיבמות אחיא כמ"ד כהן מוחר על הגוסס משא"כ למ"ד אין כהן מוחר על הגוסס אין כאן קושיא כלל וא"ל כלל לתי' אביי ורבא וכיון שכן הרי"ף לשיטתיה דס"ל דהן מוחר בגוסס כנ"ל שפיר השמיט כל הסוגיא דיבמות שם דקושיית הגמרא ל"ק וכתמיהת ה"ס. והנה במשכ"ר ע"ש בה"ג שהחיר בגוסס כתב בה"ע שם שהוא להיסק ממס"כ ה"ס מיר מ"ג א' ד"ה ומהנה בשם בה"ג דהן מוחר על הגוסס וכבר כתבנו דמה"ג ה"ג הוי עכ"ל ואמר משה"ז ה"ל לא איריא ד"ל כמס"כ הגרי"פ בחי' ה"ס שלו שם קשות מיושב מיר שם דה"ס לא כתבו הכי רק דלפי נוסחת בה"ג שגורס אביי ורבא הוי לן למיפסק דהן מוחר כרבא אהל גוף הסוכה שכתב בה"ג דהן חיו מוחר מכה סתמא דמתני' אדם חיו מטמא עד שחל נפשו כו' לא יחיל להו לה"ס וכמס"כ רבינו הרא"ש לתמוה ע"י אלא דבא"י הג"ל אות' ח' כו' וז"ל וכתוב בה"ג אלו אינן דקמיית כי אורחיה ומעט שעתא דקבעי למיית אסור לו לכהן למיקרב ביה לאיתפלו ביה רבי ורבנן לרבנן אסור עכ"ל הרי לנו דווסחאות שונות בבב"ב וכדברי ה"ע. ועל מה שהתפלג רבינו הרא"ש על בה"ג שה"ר מדתנן כו' דהא בגזיר דחי לה כו' המעיין בס' האשכול סוף ח"ב יראה שגוססת בה"ג לא היה החילוק כתוב בגמרא וא"ל אין כאן פליאה ובהגהות יד שאלו ניו"ד סי' ש"ע התפלג ג"כ על בה"ג ולא ראה ד' היראים שקדמו וא"ל לא דברי המרדכי שהוא כדברי הרא"ש והובא בב"י בקורר. ומהראש"ש בהגהות ובאורים לבה"ג הגד"מ ד' ווארשא השיא כוונת בה"ג שפלגינו בראייתו מהא דתנן אדם כו' לדבר אחר שכתב שם כוונתו כד' הגמרא טמאוי לא מטמי עד דנפקא נפשו' ולענין אתחולוי מיתחל משעה שהוא גוסס עכ"ל וא"ל ראיית בה"ג ממתינתין הוא לאיסור דלא כמס"כ היראים על בה"ג ולענ"ג ז"א דלאיסור ודאי לא שטענו משם דלמלא חילול דומיא דטומאה ובגמרא לא אמרו אלא לדחות הקושיא ועוד דלאיסור ח"ע לראיה דפשיטא דמאחר דהלכה כרבא לנבי אביי והלכה כרבי מחזירו ולא מחזירו ממילא שמשנין דהלכה כרבנן דאסור. (י) ועוד כו' לכוונה יפה כ' בזה בבאור ווי העמודים דל"ק קושיא זו ע"ד הבה"ג דאפשר דס"ל לבה"ג דלאציי לכ"ע גוסס אסור משא"כ לדבא פלוגי כהא רבי ורבנן ולכן כ' בה"ג דהלכה כרבא דפליגי בזה"ל וא"ל הלכה כרבי דתסמ מתני' כוונתה. ולי דברי רבינו מוקשים עוד אס ר"ל במס"כ ועוד כו' להקשות עוד קושיא לבה"ג מה זה שהפסיק בין קושיא ראשונה לשניה וכתב דאמנע לכן ז"ל איסור בגוסס כאשר פרשתי ולכן נראה לי לפרש דמשכ"ר ועוד כו' אין זה קושיא לבה"ג אלא רבינו ה"ק ועוד ראה לפסק הלכה לאסור בגוסס לבד מש"כ למעלה וקו"ל כרבנן כו' שאינו חולק על רש"י כו' הביא עוד ראה ברורה ממה שני' בה"ג אביי ורבא וא"ל בודאי דהלכה כרבא וכמס"כ ה"ס דגמיר שם הג"ל בזה"ל בזה"ל חלוקה ומוס"ר אח"כ ואחרי כן פסק כדתנן כו' וא"ל מה ראו ר"ל כפליאתו הראשונה שכתב ונפלאותי כו' וא"ל המשך דברי רבינו ובמרדכי סוף מ"ק ליתא הני תיבות "ואינו יודע מה ראו". אולם בא"ז הג"ל בזה"ל הקדום כתב דהא דקיי"ל ביבמות

ספר עמר : איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

קרא מאהל ממונע ומשא לא מיעמינהו קרא ויש להביא ראיה להיות מדתניא בת"כ (יא) ומייתי לה בגיור [מ"ה א'] על נפש מת לא יבא שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע שנאמר ומכה נפש בהמה ישלמנה ת"ל לאביו ולאמו בנפש אדם הכתוב מדבר ר' ישמעאל אומר אינו צריך הרי הוא אומר ועל כל נפשות מת לא יבא בנפשות המטמאות בביאה הכתוב מדבר פ' באהל ועובד כוכבים אינו מטמא באהל דקי"ל כר"ש בן יוחאי דאמר בהמקבל בכ"ס [ק"י י'] רבה [בר] אבוא אשכחיה לאליהו דקאי בבית הקברות של עובדי כוכבים א"ל לאו מר כהן הוא א"ל אמאי לא תני ליה מר סדר מטהרות דתניא רשב"י אומר קברי עובדי כוכבים אין מטמאין באהל שנאמר ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם אדם קרוים אדם ואין עובדי כוכבים קרוים אדם וכיון דאליהו עשה מעשה בעצמו כוותי' עבדינן (יב) ואפילו לרבנן דפליגי עלי' דר' ישמעאל ולא מפקי נפש בהמה מלא יבא יצאו עובדי כוכבים מן הכלל דכתיב לאביו ולאמו ובגזירי ישראל משתעי קרא דהא תנן [מ"ה ס"א א'] העובדי כוכבים אין להם גזירות וטפקין התם מקרא א"כ לאביו ולאמו בישראל קאמר ואף בשנתגזיר גז שנתגזיר בקמן שגזיר דמי ולא קרינא ביה לאביו ולאמו וכאשר ממעמינן בהמה מלאביו ולאמו ממעמינן נמי עובדי כוכבים. ואי קשיא תיפוק ליה דעובדי כוכבים אין להם גזירות דלא קרינן ביה לאביו ולאמו לא יטמא דהא בנפשות המטמאות בביאה הכתוב מדבר ההיא סוגיא ודלא (יג) כר' ישמעאל והאי דמייתי ראיה בגיור פ"א [י"ד ע"ג] דגזיר שמשון מטמא למתים [ממתי פלשתיים] לר' יהודה ר' יהודה ס"ל כרבנן דפליגי עליה דר"ש בן יוחאי דמתי עובדי כוכבים אינן מטמאין וכיון דאשכחין בגיור שמותיה במתי [עובדי כוכבים כהן נמי לא] שנא דהא וליפנין עליה שוה דאמו אמו מכה לגיור בפ' [כהן גדול] [מ"ה א'] ועוד [תניא כל שהגזיר מכלה עליה כהן מזהר עזרה פ"ה] [דנפש מת דכתיב] בשניהם בשוה ויש מקשין על כלל זה ושמעתי [אוסרין לכהן] במגע ומשא מותר עובדי כוכבים ואני כתבתי הנראה לי (יד) והחמירי תבא [עליו ברכה והמיקל לא הפסיד. ואינו מטמא לקרוביו אלא [בשהן שלמים] כדמסקינן התם בגיור [מ"ד א'] מעשה ומת אביו של ר' צדוק (טו) בגזוק ובאו והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את אלישע וד' זקנים אמרו לו לאביו ולאמו בזמן שהם שלמים ולא בזמן שהן חסרים. ותולדות לשומאת כהנים דאמרינן בסוטה פ' משוח מלחמה [מ"ג ז'] אמר ר' יוחנן משום ר"א בן יעקב מת תופס ארבע אמות לשומאה פ' צריך להרחיק ומסקינן ה"מ היכא דליכא מחיצתא אבל אי איכא מחיצתא שיש היכר לדבר מותר כדתנן חצר הקבר שיש בה ד' טפחים בית הלל אומרים העומד בתוכה טהור (טז).

תועפות ראם

ל"ו א' הלכה כר"י לגבי ר"ל ה"מ היכא דפליגי בסברא דנפשיהו אכל היכא דפליגי בסברא דרבוותא ליחא להיחא כללא וכמו כן י"ל לענין הלכה כר"א לגבי אביו והווי העמודים זיין לד' מהר"ק שרש קנ"ז עקב ז'. (יא) בת"כ. ליחא וז"ל בספרי וכו' במדרש רבה נשא ס"י. (יב) וכן תשנ"ז קפן ס' תקע"ה כתב כפסק ר"ת שאין הלכה כרשב"י דאמר קברי עובדי כוכבים אין מטמאין באהל כי רשב"ג פליגי עליו במשנה דהלכות [פ"ה מ"ט] וקיי"ל כ"מ שנה רשב"ג במשנתיו הלכה כמותו חוץ מערב וליין ור"א אחרונה וכו' נחשו' מהר"ם ח"ג ס' ע"ל וד' ר"ת הביאו התוס' כ"מ קי"ד ז' ד"ה (ע"ה) מהו. ועיין בקובץ חשו' הרמב"ם ס' ס"ה מתלמודי רבינו אפרים ז"ל. (יג) ז"ל הביא סוגיא ודלי דלא כר' ישמעאל ובגדלס ליחא הוא ודלי דלא כר' שמעון. (יד) ולישז ראיית האוסרים ממה דאמרינן דיבמות שם ממנע ומשא לא מעמינהו קרא שכתב רבינו לעיל לא כ' כלום לתרץ ועיין מ"מ ס"ג מהל' אהל ש' שם וכי יעלה על הדעת דבעל ספר יראים כו' נעלם ממוט סוגיא זו כו' והוא שלא בדקדוק דעדיפא הול"ל דהיראים נעלמו הביא מתחילה ראיית האוסרים מהביא דיבמות אולם בלחץ יפה כתב בזה המל"מ שם דודאי ס"ל לרבינו דמתי עובדי כוכבים מטמאין בנגע ומשא כישראל וכמ"ס דיבמות אלא שהבבלי לא הוזהרו שלא לעמא להם שהרי כמה טומאות יש דחשיבי טומאה לענין מקדש וקדשיו והבבלי אינו מזהר עליו כגון גבול ושרץ ורבים כאלה עיי"ש והנמוק"פ' המקבל הביא דברי רבינו בזה"ל ובספר יראים כתב שאין כהן מזהר אלא על טומאות המופרשות מן המת בלבד הלכך כיון שאין מטמא באהל אין טומאתן אלא כטומאת גבול עכ"ל והוא מסכים מאד לפי המל"מ דעת היראים ודלא כהם' מי נפתחו אמנה כ"ה שכתב ע"ד המל"מ שהעמים דעת הם' יראים דבר דחוק ואתי מרחוק ובלתי מוסכם מכל הקדמונים וקישיות גדולות מהם' יפלו עליו כו' עיי"ש ובמחכ"ת לא ראה בפנים הם' יראים שדברי המל"מ נכונים וברורים ומתוקים מדבש למצין. ומש"כ המי נפתחו ליישב בפשיטות כ"כ הפ"מ ח"ד ס' כ' ו' וחוק על ידו הסעה"מ פ"ה מה"א ה"ה דדעת רבינו כחידוש הראשון דיבמות ס"א א' דילמא איקבל חד מישראל ודלא כדברי רבינו שם. וראיתי בס' מדרש אנדה תולדות החכם מהרש"ל וזיין התרנ"ד בפ' מסות עה"פ ואחם חנו מחוץ למחנה שכתב שם בזה"ל והלא קברי עובדי כוכבים אינם מטמאין ולמה היו לריבין הוזהר בגלגלי ובשביעי אמרו חכמינו ז"ל מומר אחד מישראל היה שם במדין והרגוהו ישראל ואע"פ שחטא ישראל הוא ולא נודע מי הרגו על כן היו כולם לריבין הוזהר יוס' ג' ויוס' ז' מספק עכ"ל ואני חמה דודאי הפי' בגמרא דיבמות דילמא איקבל חד מישראל כפשוטו דלאחד מבני ישראל נהרג במלחמה והר"איה ממה שהקשו בגמרא שם ורבנן ומשנו לא נפקד ממנו איש ורשב"י כו' ולפי דברי המדרש אנדה ע"ש חז"ל לק"מ ממה שכתב ולא נפקד ממנו איש כמובן. (טו) אביו של ר' צדוק כו' ושאל את אלישע כו' כ"ה במ"מ כ' א' אכל במיור מ"ד א' נ' אחרת ועיין אחרת מיסוד שם. (טז) דברי רבינו כהן לריבין ביאור דמשכ"ר ומסקינן הני מילי היכא דליכא מחיצתא כו' אין הגירסא כן לפיטו בסוטה שם אלא ה"פ שם והני מילי חצר הקבר דמסימא מחיצתא אכל מת נעלמא תפיס ופרש"י שם השתא מהדר לפרושי קייטתיה

ספר עמוד איסורים שאינם נעשים רע לבריית כי אם לשמים יראים קפא

כתב בעל ה"ג (יו) כהן שנמא לקרובים אל ימא לאחרים אפילו בו ביום בד"א בזמן שיש שם כדי נושאי המטה וקובריה אבל אין שם כדי נושאי המטה וקובריה ימא פי' שאין איסורו בו ביום אלא מדרבנן נמא ובאו כדי נושאי המטה וקובריה פורש למקום טהרה היו שם שתי דרכים אחת טהורה ורחוקה ואחת טמאה וקרובה אם היו העם מהלכים בטהורה ילך עמהם ואם לאו ילך בקרובה מפני כבוד העם היה עומד וקובר מתו עד שהוא בתוך הקבר מקבל אחרים וקובר פי' הר"ז לא ימא נמא בו ביום ר"ט ור"ע (יח) פוסרים נמא לאחר אותו היום הכל מודים שהוא חייב מפני שסותר יום אחד

תועפות ראם

סייעתיה מהבא בו' מדליטריך למיתיה העומד לחוכו סהור דלי בעלמא לא גזור למא לי לאשמעין הכא דסהור עכ"ל ועיין בבב"ז י"ב א' הו"ה פרץ מה שהקשו על פי' הקונטרס מהך דסוטה מ"ד א' ותי' שם ע"ש הר"ה"ש בחוספתיו דליכא למימר דמת בעלמא תפיס אפי' מסיימי מחילתא דלא חלקו חכמים במת עכ"ל ועי"ל הייתי מפרש דקדוק לשון הסור יו"ד ס"ם שט"א שכ' אסור לקרב חוץ ד"א של מת או חוץ ד"א של קבר בד"א שאין הקבר מסויים במחילות בו' דפתח בתרתי ד' אמות של מת וד' אמות של קבר ומסיים אח"כ בחדא בד"א שאין הקבר מסויים בו' ומ"ש דשניק שאין המת מסויים בו' אבל לפמש"כ ה"ס"מ שם הר"ה"ש בחוספתיו מדוייק הלשון דסהור כתב לחלק דוקא בקבר בין מסויים במחילות לשאינו מסויים במחילות ממש"כ במת בעלמא תפיס אפילו מכיימי מחילתא כשיטת אביו הר"ה"ש לפרש"י דב"ב וכו' לפי גירסתיו ממש"כ לפי דברי רבינו הר"ה"ש שכתב ומסקינן ה"ל דליכא מחילתא בו' מפורש ויזא דמת שתופס ד"א הוא דוקא דליכא מחילתא ממש"כ אי איכא מחילתא שיש היכר לדבר מותר דליפנין מחזר הקבר. וראיתי ברבינו ירוחם סוף חלק חוה שכתב ע"פ ר' יונתן הכהן בזה"ל וא"י דבר גבוה י"ס בינו וצ"ן המת או עמוק י' סוף הכירא אין בכך כלום ודוקא מת שלא נקבר אינו תופס ד"א כי בכיון במשהו כני עכ"ל ואינו מוכן והבדור לש"ס י"ס בדבריו וכו' ודוקא מת שלא נקבר אבל נקבר אינו תופס ד"א כי בכיון במשהו כני וכו' הר"ה"ש בהלק"ס ה"ל עומאה כי' ח' ע"ש הר"ר יונתן ז"ל. והנה הר"ה"ש לא חלק על הר"ר יונתן אלא דנס בקבר תופס ד' אמות אם אינו מסויים במחילות אבל במש"כ הר"ר יונתן דלי איכא מחילתא בינו וצ"ן המת כיון דליכא הכירא ל"ג ביה רבנן גס הר"ה"ש מודה לזה ודלא כמש"כ ה"ס"מ ע"ש הר"ה"ש בחוספתיו ליישב פרש"י. וא"כ אין לומר בכוונת הסור כמש"כ למעלה ודו"ק. ובחי' הרשב"א לברכות י"ט ב' כ' ויש מי שפירש בשם רש"י ז"ל שהארונות היו עטופין בכוכין ורוב ארונות יש להן חלל טפח בינים וצ"ן הכוך והשתא אין שם עומאת גולל כלל עכ"ל ובא"ו ח"ב סי' תכ"ד כתב דבר זה ע"ש הר"ר יוסף ז"ל בשם רבינו שמואל ז"ל וכו"ס שם עוד בזה"ל וא"ל תיפוק ליה מטעם קבר סתום דמטמא בזה"ל דדין קבר פתוח יש לו עכ"ל וכו' החוס' בנזיר כ"ג ב' ד' לא סתום וטפי"ו נראה ש' לתרץ מנ"כ הנר"א בזה"ל לשו"י יו"ד סי' שט"א סקס"ו וז"ל אבל דברי רש"י והוס' [בב"ב י"ב א' ד"ה פרץ] ג"ע דהא קבר סתום מוטמא כל סביביו ואפי' מותר לעמוד בחצר הקבר האיל וסיימי מחילתא בו' עכ"ל. ובאמת יש ליישב דם"ל דדין קבר פתוח יש לו להארונות שבתוך כוכי המערה כנ"ל ואינו מטמא כל סביביו ומש"ה מותר לעמוד בחצר הקבר וז"ל רבינו ירוחם שם אסור לקרב חוץ ד"א של מת או של קבר ואם פתח הקבר למעלה ד"ס עכ"ל דר"ל דדוקא קבר סתום תופס ד' אמות אבל אם פתח הקבר למעלה אינו תופס ד"א אלא ד"ס. ובההיא דחצר הקבר העומד בחוכה סהור והוא שיהיו בה ד' טפחים לדברי ב"ה. ותמיהני על ספר האגודה שכ' במס' סוטה סי' ל"א היהא דחצר הקבר וכתב שם כמה דברים אמורים שפתחה למעלה אבל מן הזד' ד' אמות והוא דלא כמסקנת הגמרא אלא כמה דברים אמורים שפתחה מן הזד' אבל למעלה ד' אמות. ומדברי רבינו היראים נראה שקידס ותנא תנא היה ג' הספרים שלפניו וה"מ היכא דליכא מחילתא אבל אי איכא מחילתא מותר ותנא תנא בו'. וא"כ ראיתי בגמרא מההיא דחצר הקבר למ"ש אי איכא מחילתא מותר וממילא שמעינן מההיא דהיכא דליכא מחילתא מת תופס ד' אמות ועיין בדיוקא סי' שט"ו שכתב בזה"ל במס' סוטה מה צבית סתום אסור לכהן לקרב בחוץ ד"א מת תופס ד' לעומאה כשהוא בקבר אבל כשהוא במטה שמוציאין אותו ובעת לידוק הדין מעמידין אותו אינו תופס דלין שם קביעותו עכ"ל והביאו ה"ס"מ ע"ש סק"ח. והנה מש"כ הרוקח אבל כשהוא במטה בו' לא כתב מקור לזה אלא דעת עמנו הוא. אולם לפי הלשון נראה שהוא דבר פשוט בגמרא דדין הראשון שכתב ועיין שאלו רואין שינוי נוסחא בגמרא לפי דברי רבינו הייתי אומר דני' הרוקח היה בטובה שם וה"מ מת צבית אבל מת בעלמא לא תפיס וז"ל הרוקח במס' סוטה מה צבית סתום בו' אבל כשהוא במטה בו' וא"כ לפי גירסתיו אין דין הרוקח מוכרח וכמש"כ הדרישה. (יו) ה"ג כהן בו'. דברי בעל ה"ג מפורשין במס' שמחות פ"ד. והנה בנדפסם כתיב דברי בזה"ל מקודס חייב לדין גוסס שכתב למעלה אחר ואינו יודע מה ראו ובאן בהכח"י כתוב דברי בזה"ל בסוף הסיון. ונראה שהוא נמשך למשכ"ל ותולדות לפומלת כהנים בו' והביא רבינו עוד תולדה כדברי בזה"ל וכמשכ"ר פי' שאין איסורו בו ביום אלא מדרבנן ודך פי' אינו בזה"ל אלא מדברי רבינו הוא לפרש רישא דברייתא כהן שנטמא לקרובים אל ימא לאחרים אפילו בו ביום דלתיא אליבא דכ"ע ואף לר"ע דם"ל להנן ובמס' שמחות שם ה"ט נמא בו ביום פסור מ"מ מודה דאסור כמש"כ ה"ס"מ פי' הר"ר לא יטמא ולא פליג ר"ע אלא בחיובא דפסור בו ביום וכו' פי' שאין איסורו בו ביום אלא מדרבנן היינו אליבא דר"ע דלר"ע הוי דאורייתא וכן סיפא דברייתא כאלו שאתמרה אבל אין שם כדי נושאי המטה וקובריה ימא אחיא נמי ככ"ע ואפי' לר"ט דמחייב לקמן משום דהוי מת מזהו כמש"כ במס' שמחות שם הלכה ל' לעולם הוא מת מזה עד שיהא שם כדי נושאי המטה וקובריה וכן פי' בגמלת יעקב שם אלא מה שפי' שם ברישא וסתמא דכא' אחיא כר"ס לקמן בזה"ל לא ידעתי למה לא פי' דלתיא ככ"ע ואפי' לר"ע דמ"מ איסורא איכא וכמש"כ הר"ה"ש בזה"ל עומאת דכא' סי' ו' ודלא כדה"ה שבוטות י"ז א' סד"ה מיר עיי"ש בהגהת הגר"פ ועיין בסמוך. (יח) ר"ע ור"ע פוסרים. ס"ס וז"ל ר"ס מחייב ור"ע פוסר וכו' בזה"ל. ובהרוקח סי' שט"ו אחיא ר' אליעזר מחייב ור"ע פוסר. והנה דעת רבינו הר"ה"ס לפסוק הלכה כר"ס דמחייב כמו שסיים כאלו בסוף והכתוב בפנים חלוק על זה דפסם משהו דבו ביום דאורייתא בו' וכמש"כ הר"ה"ס בהלק"ס ה"ל עומאה סי' ו' בשם הרמב"ן בזה"ל עיי"ש

ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

ע"כ דברי הגאון והכתוב בפנים חולק על זה דסתם משנה דבו ביום דאורייתא כדתנן [גזיר מ"ז א'] אל תטמא אל תטמא חייב על כל אחת ואחת.

סימן שכג [צב]

לא יקרחו קרחה. ויראת מאלהיך ותקבל דיניו והוקותיו (א) באהבה ולא תצטער על מתך יותר מדאי כתיב ב' אמור אל הכהנים לא יקרחו קרחה בראשם וכתיב ב' ראה בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת ותניא בת"כ ומייתנין בקדושין פ"א [ז' א'] ובמכות פ"ג [כ' א'] יכול אפי' קרח ד' וה' קריחות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל קרחה לחייב על כל קרחה וקרחה מה ת"ל (ב) בראשם לפי שנאמר לא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים

תועפות ראם

עיי"ש ודלא כר"ת שכ' הרא"ש שם דהלכה כר"ע דנעמא צו ביום פסור, והפ"ת ליו"ד ס"ם שע"כ הביא מהש"ו ח"ס חיו"ד סי' ש"ג שהביא שם דברי היראים שפסק כר"ת והמיהני עליו לדבר דעת היראים דלא כר"ת ואולי משום דנזדפס כתוב תיבת הג"ה קודם והכתוב בפנים בו' וחשב הח"ס דהוא הג"ה מהר"ב המסדר אבל דעת רבינו היראים שאין כלל מחלוקת וכמש"כ בס' זבאה"ש לס' ויקרא כ"א א' וז' וי"ל בדוחק דלף ר"ע מודה דזה כיון דטומאה הראשונה היתה באיסור ולפענ"ל אין לחלק כלל בזה אלא העיקר דטומאה דלא כר"ע עכ"ל אבל כאלו בהכח"י יתא' תיבת הג"ה וכל זה מדברי רבינו הרא"ש וכד' הבאה"ש לעיקר דטומאה דלא כר"ע והכתוב בפנים חולק ע"ז. כהחמי' לבאר דברי רבינו שבו' זה אמרתי להעיר בענין טומאה אבל השייך לסי' זה, כחז' רבינו ירוחם סוף חלק חוה וז' נפל ושברה מפרקתו ונחתך עמה רוב בשר דלע"ג דלוי מת עדיין ומפרסם או שנקרע מגבו מטמא בזהל ומעשה דעלי בלא רוב בשר הוה או זקנה שאני עכ"ל והוא מדברי הגמרא חולין כ"א א' אולם ע"כ ס"ם הוא דבדברי רבינו ירוחם וכד' ומעשה דעלי רוב בשר הוה בו' ותיבת "בלא" נריך למחוק ואם נאמר לקיים תיבת בלא ע"כ ס"ם תיבת "לא" שאח"כ וברור. והנה הרמב"ם ספ"א מהל' טומאת מת לא זכר הך חידושה דבזקן אפי' נשברה מפרקת בלא רוב בשר נמי מטמא בזהל וכבר עמד בזה הגר"ם בס' אומר השכחה סי' מ"ח ובהע"ש שאילתא ק"ג אות ח' עיי"ש ואני אומר דלפמ"ש במדרש אג"ב פמ"א ע"פ [ש"א ז' כ"ב] ועלי זקן מאד וז"ל אחת מנזל בכל מי שכתוב זקנה אין שם מאד אלא כאלו כאלו ועלי זקן מאד וז"ל בן תשעים ושמונה שנה היה זש"ה בו' כך עשו בני עלי הכעיסו להקב"ה יותר מדאי שנאמר ותחי חסאת גערים גדולה מאד אמר הקב"ה אף עלי יזקין מאד שנאמר ועלי זקן מאד ע"כ ועיי"ש עוד ד"ל ועלי זקן מאד שלשה הזקינו במהרה מפני רעה בניהם בו' אף עלי הזקין מפני גרם בניו ועלי זקן מאד מפני מה ושמע את אשר ישעון בניו ע"כ וא"כ לפי דברי המדרש שקפלה על עלי זקנה יותר מכפי ערך שניו מש"ה כשנאמר הפסוק בטעם והשבר מפרקתו וימת כי זקן האיש אפשר דהיינו משעם זקנה יתירה יותר מנ"ח שנה שקפלה עליו זקנה יותר מדאי ואין אהנו יודע עד מה לכן שפיר השמיטו הרמב"ם דנפל זקנה בבירא וזוה"ל לשון הש"ך יו"ד סי' ש"ע שכ' שם ורוב בשר בו' ומשמע בש"ס דחולין דכ"א דבזקן אפי' בלא רוב בשר מטמא בזהל וכ"כ מהרש"ל פ"ק דחולין סי' מ"ד עכ"ל וכ' שם הגר"ם ולא הביטוי מ"ש דמשמע בש"ס וכו' הלא בפירות נאמר ומאי משמע שכתב וגם הראיה מן מהרש"ל למאי מחבני עכ"ל ולפי ה"ל שפיר כ' מהרש"ל הך חידושה מדוייק לשון הש"ך ומשמע בו' דלוי אלא משמעות מדאמר דנמנאל זקנה שאני ולא אמרו עלי שאני ש"מ דזקנה גרמה לזה והיינו בכתב זקנה וע"ז הביא ראה מן מהרש"ל אבל אין זה ראה ברורה והרמב"ם לא ס"ל ודו"ק. והכי נמי בצריוני הגלעדי דכתיב [ש"צ י"ג ל"ג] ובריוני זקן מאד בן שמונים שנה וקשה קושיית המדרש מ"ש שכתוב כלן זקן מאד ובכל מי שכתוב זקנה אין שם מאד ונראה שמש"ה אמר רבא שבת קכ"א א' צריוני הגלעדי שמוף ביומה הוה וכל השטוף בזמה זקנה קופלת עליו ולכן כתיב ביה זקן מאד שקפלה עליו זקנה מרובה וכמש"כ גבי עלי וכת' המדרש אג"ב ובזקנה מרובה כ"ע מודו ואף רב דאמר שבת שם צריוני הגלעדי שקרא הוה דההיא אמתא דהוויא צי רבי בת תשעין ותרתינן שנין והוה טעמא קידרא מודי ג"כ דבזקנה מרובה אי אפשר לטעום אלא דלא ס"ל דזקנה קפלה עליו ולא הוה גבי צריוני זקנה מרובה והוה כוונת פרש"י שבת שם ד"ה שדעתן של זקנים נושטנים. דכתיב האדע ציון מוד לרע ובזקנה מרובה קאמר עכ"ל. דקשה ל' לרש"י דלפי מה שאמר רב צריוני הגלעדי שקרא הוה א"כ אין ללמוד מדבריו כלום ומה זה שאמרו מכאן שדעתן ש"י משתנות בו' ודוחק לומר דבאמת רב פליג על זה לזאת פרש"י דבזקנה מרובה קאמר והוה אמת לד"ה ודלא כספר איי הים שכ' ע"ד רש"י דשבת שם דר"ל דלא יסחור למ"ש לקמן ת"ח כל זמן שמוקנים חכמה ניוספת בהם ע"ש דהתם לא בזקנה מרובה מיירי, דלענ"ד כוונת פרש"י דממקומו הוא מוכרע דבזקנה מרובה קאמר :

(א) וחוקותיו. נזדפס וקורחין ומשכ"ל ולא תצטער על "מתך" יותר מדאי רבותא אשמעינן דאפי' על מתך לא תצטער יותר מדאי אבל הלא אמור בין לקרוב ובין לרחוק. (ב) מה ת"ל בראשם בו' בספר דברי דוד להסו"ל הקשה מאי פריך מזה ח"ל בראשם והא' אי לא כתיב בראשם הו"ל אפי' אם ישנה קרחה בשער הנוף שצבאר מקומות והא' חייב חיי' דבראשם שייך בכל"מ שער אלא שדיבר בזהל וכ"מ בקדושין ל"ה ב' שאמרו שם ומוזיא אני את הקרחה שאינה אלא במקום שער ולא אמר שאינה אלא בראש עכ"ל והגר"ם ש בקדושין שם כ' ראי' זו מדנפשיה ולא זכר דברי הסו"ל שקדמו ולענ"ד אין ראייה מקדושין שם כלל דלא מצינו למימר על הקרחה שאינה אלא בראש דהא איכא שער דנבות עיי' דגם בזה חייב משום קרחה דכתיב צין עינים וזו"ל צברייתא חייב על הראש כצין העינים דהיינו שחייב בקרחה על שיער הראש ועל שער דנבות עיי' ומש"ה אמרו ח"ל ומוזיא אני את הקרחה שאינה אלא במקום שער דהיינו שער הראש ושער שנין העינים ולענין טומאת נעשים כתיב בראש או בזקן ואמרו בת"כ שם לא בראש ולא בזקן מנין ת"ל ואיש או אשה

ספר עמר ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קפב

בלבד מגין לרבות כל הראש בבין העינים ת"ל בראשם לחייב על הראש בבין העינים אין לי אלא כהנים שריבה בהן הכתוב מצוות יתירות ישראלים מגיל נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על הראש בבין העינים וחייב על כל קרחה וקרחה אף כאן חייב על הראש בבין העינים וחייב על כל קרחה ומה להלן על מת אף כאן על מת ושיעור קרחה אמרין במכות באלו הן הלוקין [ג' נ'] כמה שיעור קרחה אמר רב הונא כדי שיראה מראשו ר' יוחנן אמר משום ר"א בר' שמעון (ג) כגרים כתנאי וכו'.

סימן שוכר [צא]

לא ישרטו שרמט. הזהיר ויצרנו שלא לשרוט על המת דכתיב בפ' אמור אל הכהנים ובבשרם לא ישרטו שרמט ובמת מוקמינן ל' בסמוך וכתיב בפ' קדושים ושרטו לנפש לא תתנו בבשרכם ותניא בת"כ לא ישרטו שרמט יכול על חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל שרמט לחייב על כל שריטה ושריטה אין לי אלא כהנים שריבה הכתוב בהם מצוות יתירות ישראל סגין ת"ל שרמט נאמר כאן שרמט ונאמר להלן ושרט לנפש מה כאן חייב על כל שריטה ושריטה אף להלן חייב על כל שריטה ושריטה ומה להלן על המת אף כאן על המת ותניא בת"ל ומייתי לה באלו הן הלוקין [ג' נ'] ושרט יכול שרט על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים ת"ל לנפש לחייב על המת בלבד ומניין שאם שרט ד' וה' שריטות על מת אחד שהוא חייב על כל אחת ואחת ת"ל ושרט לנפש חייב על כל שריטה ושריטה ר' יוסי אומר מגיין שאם שרט אחת על ד' וה' מתים שהוא חייב על כל אחד ואחד ת"ל לנפש לחייב על (א) כל מת ומת ויש

תועפות ראם

כי יהיה בו נגע בראש או בזקן. והק"ל שם מחק לא בראש ולא בזקן דהא כשאין לו לא בראש ולא בזקן אינו נגע כלל ועיי"ל בכתוב"ה אבל הגרס"ם במנחות ל"ז ב' קיים הנוסחא הישנה ופירשה דבא לרבות כ"מ כיטום שער ונראה דהיינו שער דגבות עינים כפרס"ם מנחות שם ומרבה ל' מנחת או דמיותר עיי"ל הרי דבראש לבד אינו נכלל שער שבין העינים, ורס"ם במכות ד"כ סע"א פ' בין העינים בראש סמוך לפסחת וכן פרס"ם בקדושין ל"ו א' ועיין בתו"ס ספ"י מנגעים ועיין מש"כ הגרס"ם קדושין ל"ו א' ושם תמלא ישוב לדקדוק הסו"ל והנה החיטוב מ' חס"ה כ' מדיני המלוא מ"ס ז"ל שהקורח קרחה אחת על ה' מתים לוקה חמש וסקורה ה' קרחות על מת אחד לוקה חמש כשהתרו בו על כו"ל עכ"ל ופשוט בעיני דר"ל שהקורח קרחה [כלשון הכתוב לא יקרחו קרחה] אחת [כמו בין ופי' בין שהוא] על ה' מתים לוקה חמש [דהיינו ודאי ה' קריות] וסקורה ה' קרחות על מת אחד [גם כן] לוקה חמש כו' והדין הראשון ללא חידוש הוא כלל אלא הדין השני הוא שחידש החיטוב דה' קרחות על מת אחד לוקה חמש כמו על ה' מתים והוא כמ"ס במכות כ' א' והביאו רבינו ת"ל קרחה לחייב על כל קרחה וקרחה ופי' בין שהוא למתים הרבה ובין שהוא למת אחד ובס' משנת חכמים סי' ג"ס חשב דמ"ס החיטוב תיבת "אחת" אחר קרחה פי' שקרחה קרחה אחת וחידש החיטוב גבי קרחה כמו בסי' חס"ל לדין שריטה שכתב שם והשורט שריטה אחת על ה' מתים חייב חמש מלקות וה"ל לדין קרחה כ' החיטוב שהקורח קרחה אחת על ה' מתים לוקה חמש ותמה עליו עיי"ל ולי נראה שהחיטוב לא אמר דבר או משולש ודלא כספר סדר המלות שכ' בסי' ע"ד בזה"ל הקורח קרחה אחת על ה' מתים חייב חמש עכ"ל ונראה שנמשך ל' החיטוב לפי פי' הפשוט ובאמת לא כן עשה אך הגר"א בביאוריו ליו"ד סי' ק"פ סק"ג כ' דקראה ושריטה שזין ועיין בסמוך משכ"ס. (ג) בנדפס ר' יוחנן אמר משום ר' שמעון ועיין בגמרא עוד דעת שלישית דהד אמר שתי שערות ורבינו לא הביאו: (א) לנפש לחייב על כל מת ומת. ואע"ג דלעיל יליף מן לנפש לחייב על המת בלבד כבר הקשו בגמרא מכות כ' ב' דבר זה וחילצו קסבר ר' יוסי שריטה וגדידה אחת היא וכתיב התם למת. ונראה מדברי התו"ס פי"ג דמכות מ"ה ד"ה שרט שהוא מפרש בדברי הגמרא דה"ק קסבר שריטה וגדידה אחת וכתיב התם למת ומ"ס דשני קרא הכא וכתב לנפש אלא משום הכי אפקי' בלשון נפש לחייבו על כל נפש ונפש אפילו לא שרט על כולם אלא שריטה אחת. והגרס"ם במכות שם תמה על התו"ס עיי"ל והג"ל כהנתי. אולם הריטב"א בחי' למכות שם פי' דלא כהתו"ס ו"ל וכיון דגבי גדידה כתיב למת ה"ל לשריטה ואייתר לנפש דכתיב שריטה לחייב על כל נפש עכ"ל ואכתוב לך שלשים פי' הק"ל שפי' דדרש ר' יוסי היא מן למת דכתיב גבי' לא תתגדרו דמיותר דכבר כתיב לנפש גבי' ושרט עיי"ל ופי' א"ל לדברי החיטוב הנ"ל בביאורי סי' שכ"ג אות ב' ומבואר בביאור הגר"א שכ"ה בחוספתא עיי"ל ודלא כהגרס"ם למכות שם שדרה הק"ל ב' דחיות והעיקר דחיותו שכ' שם מדברי הרא"ש לא העיר מדברי הגר"א בביאוריו שכ' דלא כהר"ם. אולם בכתוב"ה לה"כ העיר מדברי החיטוב שכ' שחייב בקרחה א' על ה' מתים עיין בדבריו בפ' קדשים סי' ע"ה שכ' שם לנפש שמייתר בא ללמד שחייב על כל נפש שאם שרט על חמש מתים נחמס אלבעותיו חייב חמש עכ"ל ותמיהני בדכ"ה שם שרט נחמס אלבעותיו חייב חמש גם על נפש אחד דומיא דקרחה מכות כ' ב' דכך ה' אלבעותיו נשא וואותניבו בבת אחת דהויא ליה התראה לכל חד וחדא והכי הו"ל שאם שרט על חמש מתים שריטה אחת אף באלבע אחד חייב חמש על כל נפש ונפש ונראה דדברי בעה"ס על התורה אשעייתו שכ' בויקרא י"ט כ"ז פאת זקן ופומך ושרט לנפש לומר כשם שחייב על הפאה ב' פאות כך חייב אם שרט ה' שריטות ב' אלבעות עכ"ל אבל פשוט דכוונת בעה"ס על מת אחד לחייב על כל שריטה ושריטה אבל דברי ר' יוסי שאמר לחייב על כל מת ומת פשוט בעיני דאפי' שריטה באלבע אחת וחו לא מידי. ולענין משכ"ר ויש לשאול כו' עיין להגרס"ם במכות כ' ב' שהקשה שם תרתי למ"ל והניח צ"ע ולא ראה שהיא שאלת רבינו היראים אולם כל קושייתם אינו אלא לפרש"י שפי' מ"ס בגמרא שם ת"ל ושרט לחייב על כל שריטה ושריטה דהוא מריבויה דו"ו ושרט אבל ללשון שפרס"ם שם דהו"ל לנפש לא חשרטו במקום

ספר עמרז אימרים שאינם נעשים רעלבריות כיאם לשמים יראים

לשאול אחרי דילפינן גזירה שוה תרי רבויי לחייב על כל שריטה למה לי. וק"ל כשמואל דאמרינן באלו הן הלוקין [כ"א'] שריטה וגדירה אחת היא בין ביד בין בכלי חייב.

סימן שבה [צד]

פאת זקנם לא יגלחו. יתברך שם יוצרנו נצה צוה ב'א' אמור ופאת זקנם לא יגלחו וכתוב ב'א' קדושים ולא תשחית את פאת זקנך ובקדושין פ"א [ג"ה ז'] ילפינן גז"ש ישראל מכהנים ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ותניא בת"כ ומייתי לה באלו הן הלוקין [כ"א'] ובקדושין פ"א [ס"ה] לא יגלחו יכול גלחו במספריים יהא חייב ת"ל לא תשחית יכול [ליקט] במלקט ובריהטני יהא חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו [הא כיצד גילוח] שיש בו השחתה ואיזה הוא אמר זה תער ומצינו (א) [גלוח בתער] שנאמר יגלח ה' בתער השכירה וגו' פאת זקנך סוף זקנך ואין סוף זקן אלא שכולת זקן פי' שיוצא הזקן כעין שכולת וה' פאות יש לזקן כדתינא באלו הן הלוקין [כ"א'] חייב על הזקן שתים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה מחוי רב ששת (ב) בין פרקי דדקני. שמענו בה כמה פנים היכן הם הפאות האחת (ג) ראשי לחיים לצד הראש ע"א ראשי לחיים לאורכן ע"א ראש השפה היוצאים כעין שכולת וזה אינו נראה ששפה בפני עצמו יש לו שם ולא מצינו בשום מקום ששפה בכלל זקן. ואחת מלמטה פי' תחת הלחיים סמוך לגרון (ד) וירא שמים יצא ידי כולם שכהן (ה) צריך להזהר שלא להשחית כל הנראה פאיה.

סימן שכו [שן]

לא יחללו שם אלהיהם. שם יוצרנו יתפאר נצה שצוה שיהיו כהניו קדושים דכתיב ב'א' אמור אל

תועפות ראם

נמוקס ושרט נפס לא תתנו יש לפרט לכוונת הגמרא נמי מדין גז"ש וז"ל ת"ל ושרט וילפינן הך ושרט ממ"ש גבי כהנים שרמט לחייב על כל שריטה ושריטה וז"ל אין כאן תרי רבויי וכ"כ הו"ה בביאור הספרא ב'א' קדשים סי' ע"ה עיי"ש שהביא שכן פרש"י בפי' החומש אמור כ"א' ה' ואורח לה מש"כ המנחת החינוך מ' תס"ז על פרש"י ב'א' אמור לנכאורה קשה למה הניח רש"י דרש שדרשין בש"ס דידן מן ושרט האמור גבי ישראל ד"ו עיי"ש דלפי ה"ל גם דרש שדרשין בש"ס דידן הוא ג"כ מנו"ש וכפי פי' הראשון שפרש"י בגמרא דמכות שם וכ"כ השם חדש דרבינו ס"ל כ"ל שפרש"י שם:

(א) ומצינו גלוח בתער כו', אין זה בגמרא אלא רבינו כתבו מדעתו להסביר מ"מ דרצנן דסליני אדר"ל מכות כ"א' א' דגמיר ג"כ גז"ש דפאה פאה וקסבר מלקט וריהטני נמי גילוח עבדי ע"א רבינו ומצינו גלוח בתער כו' ואין ללמוד מלקט וריהטני מחער ואחר ד' היראים נמשך הסמ"ג שכתב בלאו ג"ל ומצינו כו' ועיי"ש בביאור מהרש"ל. (ב) רב ששה. בנדפס רב יוסף. (ג) האחת ראשי לחיים לרוחבן ללד הראש כו' כ"ה בנדפס ובהגמ"י פי"ב מהל' ע"ז הביא דברי רבינו הרא"ש וביאור דברי רבינו נראה דפי' הראשון הוא פרש"י ריש שבעות ובפי' החומש והוא הי"מ שכתב הרא"ש במכות שם. והפי' הב' ראשי לחיים לאורכן נראה שהוא פרש"י ש' הראש"ש שם ור"ל הריב"ן חתנו של רש"י שהוא פי' שיליה מכות והב"י יו"ד כו' קפ"א כ' אחר פרש"י סוף מכות וז"ל וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפי"ב מהל' ע"ז ואחריו נמשך החו"מ במכות שם שכ' ע"ד הרע"ב שכ' לשון הפי' שיליה מכות ולשון הרמב"ם שכדי להסביר הענין יפה העתיק שתי לשונות ושניהם לד"ל נתכוונו אבל הלח"מ שם כתב ע"ד הרמב"ם שהוא פי' חדש דלא ככל המפרשים. והפי' הג' שכ' רבינו הוא פי' ר"ה שכ' הראש"ש שם והסמ"ג לאוין ג"ל ומשכ"ר וזה אינו נראה כו' כ' האדמו"ר זצ"ל צ"ל ב' ח' למכות פי"ג דיו"ל לפי שפירשו על שפה עליונה בדברי הע"ז ביו"ד סי' קפ"א סק"ג אבל לפמשכ"ל דקאי על שפה התחתונה א"כ דבריו קרובים לפרש"י במכות ועיי"ש שהעתיק הרמב"ם בביאור כל השיטות כידו החזקה והאריך שם גם בדברי היראים. (ד) סמוך לגרון. כ' האדמו"ר צ"ל שם דמלשון זה משמע דגם תחת הסנטר יש איסור וכדעת הריטב"א במכות ויש ראים לדברי הטור יו"ד סי' קפ"א עיי"ש בפי"ג סוף סימן וז"ל כמו האין לומר שכ' הב"י שם שמשכות הזקן עד הגרגרת נמשכת פאה זו עיי"ש ואין כן דעת ר"ת וסמ"ק עיי"ש צ"ל ה"ל באורך. (ה) שכהן צריך ליהרר כו' היינו משום שזה המקרא מדבר בכהן מש"ה כתב רבינו כהן אבל אין שום חילוק בזה בין כהנים לישראלים כמס"ל מנו"ש וכ"כ בהגמ"י ע"ג רבינו וי"ש יא' ידי כולם להזהר כו' וכ"כ בנדפס דע דהרמב"ם במנין המלות בראש ס' המדע כ' ל"ה מ"ג שלא להקוף פאת ראש כחומרי ע"ז שנאמר ולא תשחית פאת ראשיכם ל"ה מ"ד שלא להשחית כל הזקן כע"ז שנאמר ולא תשחית את פאת זקנך והראב"ד בהשגות שם א"ל לאו למקוף ולא לניקף ולא למשחית ולא לנשחית ע"ל מ"מ ובדברי המנהיג שם וכ"כ בהגהות יד שאלו ליו"ד סי' קפ"א שכתבנו מתגלה לו כן ובספר משנ"ח יצין שמועה סי' ג"ג אות א' פי' כוונת הראב"ד באופן אחר וסי' והאריכות הוא אך למותר בזה ובמהל"ת כולם לא עמדו על כוונת הראב"ד שמקשה על מש"כ הרמב"ם בהקפה כחומרי ע"ז וכן בהשחתה כע"ז וע"ז אמר אברהם לאו למקוף ולא לניקף פי' הרי הלאו הוא גם למקוף אחרים והוא לא ניקף וכמו כן לאו למשחית ולא לנשחית פי' אם משחית פאת זקן של אחר ולא נשחית הוא עובר גם כן בלאו ומה יענה שם הרמב"ם בבעמו אלא ע"כ שאין הסעם כמש"כ הרמב"ם והטור ביו"ד סי' קפ"א השיג ג"כ על הרמב"ם ור"ל בהשגת הראב"ד שמעט הרמב"ם יש לטעות במקוף ומשחית אל

ספר עמר ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

כהן הדייט מנין ת"ל לא יטמא לא יטמא כגו"ש, ומן המקדש לא יצא תנן בסנהדרין פ' כ"ג [י"א] ותניא חתם בגמרא ובת"כ מת לו מת אינו יוצא אחר המטה אלא הן נכסין והוא נגלה הן נגלין והוא נכסה ויוצא עמהן עד פתח העיר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו יוצא מן המקדש שנאמר (א) ומן המקדש לא יצא ותניא בהוריות פ"א [י"ג ג'] והכהן הגדול מאחיו זה כהן גדול אשר יוצק על ראשו שמן המשיחה זה משיחה מלחמה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים זה מרובה בגדים ועל כולן הוא אומר את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרוס ועל כל נפשות מת לא יבא (ב).

סימן שכח [שטמ]

לא יחלל את מקדש אלהיו. הזהיר הקב"ה לכהן גדול שישמור א"ע בקדושה לחזור מכל האמור בפרשה ואם לא עשה כן נקרא מחלל מקדש אלהיו וא"ע דרשינן ליה בת"כ לכה"ג שאם עבד אונן [לא] חילל מכ"מ אין טקרא יוצא מדי פשוטו וללאו אתא (א).

סימן שכט [שלה]

ולא יגש להקריב. כתוב בפ' אמור אל הכהנים דבר אל אהרן לאמור איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום לא יגש להקריב וגו' ותניא בת"כ איש אמר ר' אלעזר בר צדוק (א) למדנו תינוק פסול אפילו תמים עד מתי עבודתו פסולה עד שיביא שתי שערות אין לי אלא שגולד לו מום לאחר הדיבור היה בו מום לפני הדיבור מנין ת"ל אשר אין בו (ב) אין לי אלא שגולד תמים ונעשה בעל מום אם היה ממעי אמו מניין ת"ל אשר יהיה בו מום אין לי אלא מום קבוע מום עובר מניין ת"ל אשר יהיה בו מום והמומים כתובים בפרשה, פסח עור חרום שרוע שבר יד שבר רגל גבן דק תבלול גרב ילפת מרוח אשך ופירושן כתוב בבכורות בפרק מומין אלו [מ"ג א'] לא יקרב להקריב לחם אלהיו אין לי אלא תמידין שנקראו לחם שנאמר את קרבני לחמי מניין לרבות שאר קרבנות צבור ת"ל שוב לחם אלהיו לא יגש

תועפות ראם

(א) שנאמר כ"ה במשנה שמשניות וזכרונותי אצל במשנה שבגמרא משום שנאמר. ובמזבח התלמוד כ' כשומר שנאמר הוא רא' גמורה מהפסוק וכשומר משום שנאמר הוא אסמכתא ועיין בפ"ה חפ"ה ספ"ח דברכות מש"ס בן הגאון המחבר והגדול צביאורו לפר"א פכ"א אות כ"ג בהגהות שם מבכורות פ' א' והנה לפ"ד הרמב"ן בפר"מ שורש ה' שכתב שם שצ"ל כהן גדול אינו אלא אסמכתא בעלמא א"ש תיבת משום וע"ד רבינו אינו כן אלא דרשא גמורה היא שלא יא' אחר מתו וכן משמע בפר"מ במשנה ריש פ' כה"ג ולכן יפה העתיק שנאמר. (ב) שפתי רבינו כדור מלנו דד"ן זה איסור טומאת קרובים מזה משום מלחמה כמו בכה"ג כמפורש בצרייתא דהוריות. והרמב"ם בנה"א אצל פ"ג ה"ו לענין איסור טומאת קרובים לא זכר משום מלחמה כלל וכבר תמה עליו המל"מ בפ"ה מהל' כלי המקדש ה"ו וראיתי בפ' שם עולם נס' ויקרא ריש פ' אמור שיישכ דעת הרמב"ם מלחמה הצרייתא דהוריות מהלכה וסמך ע"מ על ד' הת"כ שנאמר ע"פ כי מר שמן משחת אלהיו עליו וגו' דמזר הוא מרובה צנדים דקשה למ"ל הך יתורא דמזר והלא כבר נאמר א"כ דהכין הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו ללבוש את הבגדים כפשוטו ומשמעו דמדבר בכה"ג גמור וחדא מילתא היא ולא כהצרייתא דהוריות עיי"ש ואין כדלי בדבר זה לדחות צרייתא מפורשת ואורחא דקרא הכי הוא לתת טעם למש"כ למעלה ומש"ה כתיב כי מר [דהיינו ממה דסליק ומלא את ידו ללבוש את הבגדים] שמן משחת וגו' [דהיינו שכתב למעלה אשר יוצק על ראשו שמן המשחה] ועיין בסמוך:

(א) תיבת לא המוסגר הוספתי מדעת ע"מ והוא מוכרח וגם בנדפס חסר זאת בעטות. ודעת רבינו בכה"ג שחש ולא יחלל את מקדש אלהיו ללאו דלא כהרמב"ם בפר"מ שורש ה' ועיי"ש בהרמב"ן ושא"ר נו"כ שם וכולם לא זכרו דברי הרא"ה שהוא אזהרה ולא לכה"ג שישמור א"ע בקדושה להזהר מכל האמור בפרשה. והנה לפ"ד רבינו אין מקרא יוצא מידי פשוט ואף כהן משוח מלחמה צלותו הלאו ומש"כ שמן משחת אלהיו היינו ג"כ משוח מלחמה כמש"כ בפסוק הקודם אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ודרשו בצרייתא דהוריות דהיינו משוח מלחמה ג"כ אולם לפי"מ מה דדרשו בצרייתא דהוריות שם עליו ולא על חבירו למעוטי משוח מלחמה היינו לפי הדרשא שכ' רבינו לכה"ג שצדק אונן ואינו פשוטו של מקרא. והנה המעתיק כ' כאן בזה"ל כ"כ הכ"י חסר לאו דלא יחלל וזרעו בעמיו עכ"ל ובאמת אף שבה"ג כתוב כאן זה הלאו דלא יחלל וזרעו בעמיו אצל רבינו ראם שזה הלאו מקומו צמוד לראשון צמוד עריות ורמזו שם סי' ל"ט עיי"ש צביאורי אות צ' ותו לא מדי:

(א) ראב"ד. בחולין כ"ד ב' א"ר אלעזר ובת"כ לפיניו ר"א צבי יוסי ובילקום פ' אמור בשם ר"א בן עזריה. (ב) ת"ל אשר בו מום כ"ה בנדפס וכ"כ שם ממעי אמו מניין ת"ל אשר בו מום וגבי מום עובר כתוב שם ת"ל אשר יהיה בו מום ולפינו בת"כ כתוב כאן ת"ל אשר יהיה בו מום וכן גבי בע"מ ממעי אמו. אך גבי מום עובר כתוב שם ת"ל אשר בו מום וכאן נר"י להגיה או כפי נוסחת הנדפס ת"ל אשר בו מום או כמש"כ לפיניו בת"כ ת"ל אשר יהיה בו מום ועיין צביאור התו"ה להח"כ וז"ל רבינו בחיי פ' אמור ואמר אשר בו מום וחזר ואמר מום

ספר עמוד זאיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קפר

להקריב מנין לרבות את הדם ת"ל להקריב ולהלן הוא אומר ויקריבו בני אהרן את הדם אליו מנין לרבות אימורי חטאת אימורי אשם אימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ת"ל לא יקרב מנין לרבות הקומץ והלבונה והקטורת מנחת כהנים [מנחת] כהן משיח מנחת נסכים ת"ל לא יגש להקריב מנין לרבות את היציקות והבלילות התנופות וההגשות הקמיצות וההקטורת המליקות והקבלות וההזאות ת"ל לא יגש להקריב יכול יהא חייב על כולם ת"ל לחם מה לחם מיוחד שהוא משום עבודה יצאו אלו שאינם משום עבודה כל איש אשר בו מום מה ת"ל לפי שנאמר ורע אהרן אין לי אלא ורעו של אהרן אהרן מנין (ג) ת"ל כל איש אשר בו מום .

סימן של שלא [שלו]

אל הפרכת לא יבא . ואל המזבח לא יגש . צוה ויצרנו ליראה ממקום שכנינו שלא יכנסו בעלי מומים אפילו בלא (א) עבודה שנאמר אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ותניא בת"כ אם נאמר למזבח למה נאמר לפרוכת אילו נאמר למזבח הייתי אומר אל המזבח שהוא כשר לעבודה יהא אסור אל הפרכת שאינו כשר לעבודה לא יהא אסור לכך צריך פרוכת ואילו נאמר פרוכת הייתי אומר אל הפרכת שבפנים יהא אסור ואל המזבח שבחוץ לא יהא אסור לכך נאמר המזבח ואל הפרכת יכול לא יכנסו לעשות ריקועין ת"ל אך כך היא מצוותן הכהנים נכנסין [אם] אין כהנים ליום נכנסין אם אין ליום ישראלים נכנסים אם אין מטהרים נכנסים מטהרים אין תמימין נכנסין בעלי מומין ומניין שאם עבד עבודתו פסולה

תועפות ראה

מוס בו כי בין שולד המוס עמו בין שנפל בו המוס אחר שולד הר"י פסול לעבודה עכ"ל ועיין מש"כ הלכ שמה בספ"מ להרמב"ם מ' ע"א יסוב למה שמנה הרמב"ם בע"מ עובר שלא לעבוד ללאו כפ"ט משום דלמדי מפסוק אחר. והנה רבינו היראים כלל מוס קבוע ומוס עובר בלאו אחד אבל אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש עשאו שני סימנים סי' ש"ל ושל"א והוא להפוך מדעת הרמב"ם סס ל"ח ס"ס. ע. ע"א. (ג) אהרן מניין. ופי' אהרן הכהן גדול תחתיו מבניו כי בעבור שהתיר האנינות לכה"ג אולי יתיר לו המוס והואך לרבות מפי' הרמב"ן עה"ת. ובגדפס כחוב לפי שנאמר איש מורע אהרן אין לי אלא ורעו של אהרן כו' והוא עשות דהאי קרא כתיב בפ' אחרת ויקרא כ"ב ד' והכין כמש"כ כאן לפי שנאמר ורע אהרן ועיין בספי' הסמוך מש"ס :

(א) אפי' בלא עבודה . זהו כמש"כ הרמב"ם רפ"ו מהל' ביאת המקדש ובספ"מ לאוין ס"ט דעל הכניסה בלבד הוזהרו בע"מ בלאו זה ודללא כהרמב"ן שם ומה שה"ר הרמב"ן מדברי הספרי פ' קרח שאמרו שם ומה בע"מ שלא ענש מיתה לא ענש אלא לעבודה יש לומר דלחיא אליבא דרבי שהביא רבינו בסמוך וכו' כהנהדרין פ"ג ח' שנע"מ במיתה דליף חילול חילול מהרומה וז"ל בספרי והובא בדברי רבינו לעיל סי' רפ"ה שלא ענש מיתה פי' כמ"ס בצ"ח פ"ח ב' ומה אדם שאינו אוכל בללוש ופרש"י שם כלומר דלא אשכחן קרא בזהדיא וכו' לא כתיב בזהדיא בבע"מ מיתה לא ענש אלא לעבודה פי' דעונש מיתה אין בו עד שיעבוד אבל לאו הכניסה בלבד קא עבר כן הוא כוונת המנ"ל בספ"מ שם בישוב ד' הרמב"ם . ובה גלותי מעליו חרפת המל"מ סוף הל' ביאת מקדש שכ' על המנ"ל איני יודע מהו סח דבפירוש אמרו דגבי בע"מ שלא ענש בו אלא עבודה וע"כ כוונתו היא שלא הזהיר כ"א עבודה שהרי בבע"מ ליכא אף בעבודה כ"א אזהרה עכ"ל ולפי ביאורו ח"א"ל אך ק"ו פריכא הוא. ובס' שדי חמד כללים מערכת כ"ף כלל י"ד לא זכר ד' המנ"ל שהמה על המנ"ל מדפנשי'. ודע דעמש"כ הרמב"ם שם רפ"ו מהל' ביאת המקדש ואם עבד במקדש פסל וחילל עבודה ולוקה אף על העבודה שנאמר אשר יהי' בו מום לא יקרב מפי' השמועה למדו שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה כ' הכ"מ שם וח"ת מה צורך ללמוד מפי' השמועה שאזהרה זו לא יקרב לעבודה הכי מפורש הוא בכתוב אשר בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו עיי"ש ב' תירוץ ודחוקים לענ"ל. ובש"ת נחל משה להג"מ ר"מ קריינעס זצ"ל סי' ב' כ' להרץ הא דכתב הרמב"ם מפי' השמועה למדו שאזהרה זו לא יקרב לעבודה דהא אי לא מפי' השמועה הו"ל הקרבה הוא דאסר רחמנא ולא הכנסה לחודא דהא לא יקרב להקריב ולא יגש להקריב כתיבא היינו הקרבת קרבן ולא הכנסה לחודא ורק דמפי' השמועה למדו דהא דכתיב לא יקרב להקריב ולא יגש להקריב היינו דלא יקרב בהכנסה לחודא שמה יצא להקריב לחם אלהיו וזה ברור עכ"ל הנה כ' וזה ברור על דבר שאין בו ממש והפך קערה על פיה ואיפה המקום מפי' השמועה שאמרו דבר זה דהא דכתיב לא יקרב להקריב ולא יגש להקריב היינו דלא יקרב בהכנסה לחודא אין זה בשום מקום והרמב"ם שאסר הכנסה אפילו בלא עבודה כתב להדיא שנאמר אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש וכדברי רבינו אבל לא יקרב להקריב ולא יגש להקריב היינו לעבודה ואין כדאי לדבר בתיורו לדחותו דאף תשכ"ד יודעין אותו . והגהה עניין להרץ דברי הרמב"ם דכוונתו לדברי הת"כ שכ' רבינו בספ' הקודש שאמרו שם יכול יהיו חייבים על כולם ת"ל לחם מה לחם מיוחד שהוא משום עבודה ויאלו אלו שאינם משום עבודה מפי' הרמב"ם מפי' השמועה למדו שאזהרה זו שלא יקרב לעבודה ור"ל דומא דלחם שהוא משום עבודה וזה ברור ממש . ורואתי בהגהות יד איתן להרמב"ם פ"ט מהל' ביאת המקדש ה"ד שכ' שם וכוונת הדרייתא היא דלחם היינו הקטרת אימורין וכדליתא בספרי פתח לחמי אלו האימורים והקטרת אימורים הי' עבודה תמה ומיני' ממעט דאין חיוב בעבודה שאינה תמה עכ"ל ואין כן משמעות הת"כ דלחם שאמרו אין לי אלא תמידים שם קרוים לחם שנאמר את קרבני לחמי לאשי אמרו אח"כ מנין לרבות אימורי חטאת אימורי כו' ת"ל לא יגש להקריב ורבינו לעיל העתיק ת"ל יקרב ודו"ק . וגם מה שכתב הנחל משה שם ליישב ד' רש"י שבה עירובין ק"ה ח' ד"ה דהא אישתרי בעבודת ליבור מתמיהת הרמב"ם עיין הגרש"ם שם וז"ל הנחל משה דהא הקרא קמא דלחם יהי' בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו אף דרשין על הכנסה לחודא בלא הקרבה כו' שמה יצא להקריב לחם אלהיו ולא

ספר עמרז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אסלשמים יראים

ת"ל ולא יחלל את מקדשי רבי (ב) אומר מניין שבעל מום במיתה נאמר כאן חילול ונאמר להלן חילול מה חילול האמור להלן במיתה אף חילול האמור כאן במיתה וחכמים אומרים אין בעלי מומין במיתה אלא באזהרה.

סימן שלב [ס]

בהמתך לא תרביע כלאים. צוה הש"ת בפ' קדושים שלא להרביע כלאים ב' מיני בהמות חיות ועופות דכתיב בהמתך לא תרביע כלאים ותניא בת"כ ומייתנין מקצתה בב"ט בהשוכר את הפועלים [יא א'] אילו נאמר בהמתך לא תרביע הייתי אומר לא יאחזו אדם את הבהמה כדי שיעלה זכר עליה יאחזו מפרש התם יכניס ת"ל כלאים לא אמרתי אלא כלאים (א) אין לי אלא בהמתך על בהמתך בהמת אחרים על בהמת אחרים מנין ת"ל את חקתי תשמרו ומניין שחיה ועוף כיוצא בו דתניא בב"ק בשור שנגח את הפרה [יז ג'] אחד השור ואחד כל בהמה לכלאים וכן היה ועוף כ"ב ומפרש בגמרא דכלאים דהרבעה יליף בהמתך בהמתך משבת מה להלן חיה ועוף כ"ב אף כאן חיה ועוף כ"ב וגבי שבת מנלן דתניא ר' יוסי אומר משום ר' ישמעאל בדברות הראשונות נאמר עבדך ואמתך ובהמתך ובדברות האחרונות נאמר שורך וחמורך וכל בהמתך והלא שור וחמור בכלל בהמה למה יצאו לומר לך מה שור וחמור האמורים כאן חיה ועוף כ"ב אף כל כ"ב ותניא אין לי אלא ב' מיני בהמות שני מיני חיות שני מיני עופות, בהמה על חיה חיה על בהמה בהמה על עוף עוף על בהמה על טהורה על טמאה טמאה על טהורה מנין ת"ל את

הועפות ראם

ולא הוה הקרא מופנה לדרוש על שר קרנות כבוד דבע"מ אכור להקריב וזה ברור עכ"ל וגם צוה אין טעם ולא ריח וכנ"ל והנראה צניי לייסד ד' רש"י דס"ל דחד למוס קבוע וחד למוס שובר אשר יהיה בו מוס לא יקרב להקריב לחם אלהיו הוא מוס קבוע מוס בו את לחם אלהיו לא יגש להקריב היינו מוס שובר וא"כ כשאמרו שר קרנות כבוד מניין ת"ל שוב לחם היינו מדכתיב בהריה לחם אלהיו מקדשי הקדשים וסמך ל' אקרא קמא דנשתמע הכי כו' כפרש"י ורבינו כ' לעיל צפי' הת"כ ת"ל שוב לחם אלהיו לא יגש להקריב והוא דלא כפרש"י והבן. ואחר שזכרנו דברי הרמב"ם דמש"כ לעבודה ר"ל עבודה תמה וכד' הת"כ מה לחם מיוחד שהוא משום עבודה ונ"מ לחייב שחם דעבודה תמה חייב על הכניסה ועל העבודה ועל שאינו תמה א"כ כ"א על הכניסה לבד יס' לומר דגם הספרי פ' קרח [דממנה מסיני הרמב"ן על הרמב"ם דמחייב צנע"מ אצילה ריקנית] ה"ק ומה צנע"מ שלא עש מיתה לא עש אלא לעבודה היינו עבודה תמה דומיא דלחם וכו"מ בתי"ב ואף דחייב אצילה ריקנית כ"מ לחייב שחם ואין משם סתירה לדברי הרמב"ם ועיין ספר הר המריה להרמב"ם פ"ט מביאת מקדש אות כ"ו שהעיר צוה עי"ש ודו"ק. (ב) ולא יחלל את מקדשי רבי אומר לפנינו בתי"ב הגירסא כך הוא ולא יחלל את מקדשי ומנין שבעל מוס צמיתה ר' יהודה אומר נאמר כו' :

(א) אלא כלאים. אבל מצ"מ מותר להכניס ואע"ג דאמרין צנע"מ ד"כ שלא יסתכל אדם כו' ולא בחמור צמן שנקקין זה לזה האי צניעותי' עריר ולא מהרהר. וכו' הווי העמודים לדיק מדה"ת צנע"מ צנע"מ ד"ה מין דס"ל דהא דילפינן מן ונשמרת כו' שלא יסתכל כו' דרשא גמורה היא דאכור מדאורייתא כנע"כ התוס' צנע"מ כ' ב' ד"ה שלא והסמ"ג לאוין קצ"ו גבי שלא ירהר אדם ביום וכו' עי"ש וה"ה הך דשלא יסתכל כו' וא"כ אי לא תרביע הכנסה למ"ט מונשמרת וכו' לכך מוקין ולא תרביע באחיה צנע"מ עכ"ל ומשמכ"ר הר"ה"ם לעיל ס"מ מ"ה נראה דס"ל דלעולם הך דשלא ירהר אדם ביום כו' הוא דאורייתא אבל הך דשלא יסתכל כו' הוא איסור דרבנן וא"ש ממה שהעירתי עליו שם צניעותי' אות כ"ד והמעין צנע"מ ה"ה שם יראה דגם הוא ס"ל כן ולענין מה שהקשו התוס' צנע"מ שם א"כ מאי צניעותי' דיוחאל דאמרין חולין ל"ו ב' ונפשי לא משומאה שלא הרהרתי ביום וצאתי לירי טומאה צניעה המעיין בספר הרוקח צנע"מ ה' חסידות יראה שכוין לתרץ הקושא שם צנע"מ וכן לא הרהרתי ביום אפי' על אשהי שלא אבא לירי קרי צניעה עכ"ל דמש"ה הוסיף חיבות אלו אפילו על אשהי לתרץ קושית התוס' ועיין ט"ו יו"ד ריש ס' ר"ז (השני) שם צנע"מ הפרישה שכללים אס' העלה זע"ז בלבד או שעררם בקול יס' איסור דאורייתא וכו' ה"ה צנע"מ הפרישה משום שקשה לו אי מדרבנן צנע"מ יס' איסור לראות צממה ועוף כשמוקקין זה לזה ורואיני בם' דבר הצנע"מ סביב ס' הצנע"מ להר"ה מדה ג' אות א' שם' ורחוק מהפרישה יכוין לזה דהא סיים לצסוף דכשצניעותי' עריר אין איסור וא"כ כשעררם בקול נמי עריר דעבודתו וכבר קדמו צוה דכנהות יד שאלו ליו"ד שם וז"ל תמיהני דכש"ס צנע"מ דל"א אומר איכא צניעותי' עריר וליכא הרהור ומהתמיהא שהפרישה מזכיר דברי הש"ס והע"י ראה תחלת ד' הפרישה ולא בופס עכ"ל ולי נראה דע"כ ל"א צניעותי' עריר אלא צמכנים כמכ"כ כפרש"י צנע"מ כ' ב' ד"ה צניעותי' עריר. לכו על מלאכתו וסוכה דהרהור. משא"כ כהעלם זע"ז או שעררם בקול דלא עריר דעבודה מעשה ממש כ"א עומד ומשניח עליהם וחו לא ודאי מני להרהר וצוה א"ש סיום ד' ה"ה שם שם' דלעולם מדרבנן דמפני איסור הרהור אין כאן מכת מדרות דאין צוה איסור כלל רק גדר קדושה כו' ותפס עליו היד שאלו שם וז"ל והנה צנע"מ ס' כ"א מוצא דיש איסור עכ"ל ופ"ס ס' כ"א וז"ל ס' כ"ג ס' וצממת לק"מ דמה שנוצאר צנע"מ שם דיש איסור היינו לראות כמכ"כ משא"כ כשהעלה או עורר בקול שאינו רואה כ"א מה שסוככים זע"ז אין צוה איסור כלל רק גדר קדושה להנעת ה"ה ורואיני צנע"מ אה"י ס' כ"ג ס' שם' ולא יסתכל צממה ומהי ועוף צנע"מ שמוקקין זכר לנקבה מ"מ מותר למרביע צממה להכניס אפילו כמכ"כ מפני שם' עסוקים וסרודים צמלאכתם ולא יצאו לירי הרהור עכ"ל והנה הוסיף חיבת אפילו ע"ד הש"ס ונראה שפרש צנע"מ

ספר עמוד איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קפה

חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים דמינה (ב) ילפינן גזירה שוה משבת בהמתך לבלאים, בשבת לא ילפינן שבת מבלאים לאסור ולהזהיר על שבתות בהמת אחרים (ג) דמתרבי מחוקותי תשמרו לא סהני

תועפות ראם

בשעה שמדקקין וזכר לנקבה היינו כדרך המנאפים בדבכ"ג נמי איסורא חיבא וספיר כ' אח"כ מ"מ מותר למרביעי בהמה להכניס אפילו כמכ"ב כו' אבל דעת הס"י אינו כן בדבכ"ג וז"ל היינו נמי כמכ"ב דבלא"ה אין איסור מדינא כ"א גדר קדושה ואין להוסיף תיבת אפילו אח"כ וס"י כ' ס"ס ראי' לדבריו בזה"ל שנזעל תשובה שעבר על יואף הזהירו בזה שלא יסתכל בשעה שהבהמות ועופות נזקקין זל"ז עכ"ל ור"ל למש"כ הרוקח בזה"ל תשובה לנזעל תשובה ולא יראה בהמה חיה ושוף בשעה שנוקקין זל"ז כמכ"ב בס' דבר הנזעל הנ"ל אך הניח ד' הרוקח גופא בזה"ל מניין לו דכל אדם מותר ולא הניח דזהו ראיית הס"י מזה"ל ולכאורה הוא אסור לכל אדם מדינא אע"כ שמה שאסור מדינא היינו לראות כמכ"ב ומה שהזהיר הרוקח לנזעל תשובה היינו לראות כדרך המנאפים שאין בזה כ"א גדר קדושה. והנה רבינו לא כ' תולדה בזה והגדלה דמכ"ב כהפריש דאיסור דאורייתא הוא העלה או שורר בקול ועיין להרמב"ן בסה"מ ל"ח שג"ג ובשו"ת ברית יעקב הא"ח סי' ג' מדין חלי שיעור. (ב) דמינה כו' בנדפס איתא פי' דמינה כו' ופ"י רבינו כן פי' הסמ"ג לארין רפ"א וגי' רש"י הי' בת"כ ת"ל את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע וגו' ולפנינו הגי' בת"כ ת"ל את חקותי תשמרו ותו ז"ל ועי"ש בהתו"ה ביאר דרשתי ולא העיר כלל מני' היראים והסמ"ג ופירושו. (ג) בהמת אחרים פי' בהמת עובדי כוכבים ולא ילפינן גז"ל אלא מילתא דמרבין וכל בהמתך דהיינו חיה ושוף אבל בהמת אחרים דמתרבי כו' כ"ה בנדפס וכן"ל כאלו ונראה שהשתחק דלג מאחרים הא' להב' וגרסה שרבינו היראים מפרש מ"ה בת"כ בהמתך על בהמת אחרים בהמת אחרים על בהמתך בהמת אחרים מניין [ובד' היראים שלפנינו הוא צקור וז"ל כמו שהוא בת"כ] פי' אחרים היינו עובדי כוכבים וכן פי' הפנים יפות פ' קדושים דמ"ה בת"כ בהמתך על בהמת אחרים מניין דהיינו בהמת עובדי כוכבים דה"ל דלא נלשוו ב"ב ע"ז מדכתיב בהמתך עי"ש אבל הרמב"ם רפ"ט מהל' כלאים ובכלבו סי' ז"א מפרשים אחרים היינו ישראל חבירו ועי"ש ב"ב"מ ונחש חרש כ' ע"ז ועתה לא מלאחי גילוי בפוסקים ז"ל, ובאר החיים פ' קדושים הביא דברי הת"כ בזה"ל אין לי אלא בהמתו בהמת חבירו מניין ת"ל כו' ועי"ש שהקשה א"כ למה הולך הכתוב לומר בהמתך היה לו לומר בהמה לא תרביע כלאים ואז לא הי' צריך לרבות בהמת אחרים עי"ש מה שתי' ולי נראה עפ"מ"כ רס"י ב"ב"מ ז"א א' ב"ה ואפי' כו' דהתם כשאנו שלו שא"ל לסייע אבל האי בעידיה עריר ולא מהרהר עכ"ל וס"ה בהמתך דהיינו שלו לא תרביע כלאים דוקא אבל מנין חבירו מותר להכניס כרב יודעה משא"ל כשאנו שלו אפי' בלא כלאים אסור להרביע דהיינו להכניס. ומ"ס רבינו בשבת לא ילפינן שבת מכלאים לאסור ולהזהיר על שבתות בהמת אחרים הנה הך קרא דבהמתך כתיב ב' יתרו וצ"ל ואתחנן אלא איסור מחמיר דהא כתיב שם לא תעשה כל מלאכה וגו' דעובר בלאו וכמכ"כ התוס' בשבת ל"א ב' ד"ה במה וברי הר"ן כ' ב"פ דע"י דמחמיר אין קפידא שהיה בהמה שלו ומה אפי' בבהמת עובד כוכבים וא"ל בהמת אחר דומיא דכלאים וז"ל לדעת רבינו דגם לאו בהמתך אינו מזה רק בבהמה שלו וכפשוטו לשון הגמרא דשבת ק"ה ע"ז ד"ד המחמיר שבת בהמתו ועיין בפמ"ג לא"ה סי' רס"א אלא אברהם סק"ה והנ"ל כלל ב"ה כתב על זו הדיעה דבטלה נגד הפוסקים הראשונים המפורסמים ואפי' לסניף ולא ראה דעת רבינו היראים הוא וכן' רביד הוה ב' יתרו ד"ה ובהמתך הביא ד' הר"ן לשון הגמרא המחמיר אחר בהמתו לאו דוקא ד"ה אחר בהמת אחרים עכ"ל וכ' ס"ס אח"י ונראה לשון התורה דכתיב בהמתך ללמנו דאם יש לנכרי שותפות בה אינו בכלל זה והנכרי לא יזיח לשבות עכ"ל. ובס' בנין שלמה להרב הגאון מהרש"ך שליט"א סי' ט"ז כ' פשוט דדברי הגאון בעל רה"י סובב לדעה הסבירים דגם לאו דמחמיר אינו נוהג רק בבהמה שלו כו' וכמדומה לי שלא ראה בפנים הספר רה"י דאל"ל שלא זכר כלל דעת אחרת כ"א ד' הר"ן ואח"י כ' דבריו הנ"ל. ובביאור ווי העמודים כתב דמדת"ב ב"ק נ"ה א' סד"ה המנהיג ש' ילפינן שבת בהמתך בהמתך מהרש"ה לאסור דגם בשבת במלאכה משמע דלא ס"ל דדברי רבינו דהא דגם ילפינן מלמינה ואפי' ילפינן מהדרי בגי' ד' בהמתך וכן מאי פריך שם נ"ד ב' א' אדם גמי ליתסר וכו' אימא דלא ילפינן אלא מבהמתך עכ"ל. ולי נראה דלפמ"ש התוס' שם סד"ה למינה דאי לא גז"ל לא הוה מפקי קרא דבהמתך ממשמשתא אבל השתא דלתיא גז"ל ומפקא לקרא ממשמשתא מרבין אפי' דגם למינה למינה מבישה א"כ בהמתך ולמינהו כחד דרשא חשיבא והא בזה חליא. גם מה שהקשה מקושיית הגמרא י"ל כמכ"כ התוס' שם נ"ה א' ד"ה איתא דמחמיר כתיב קרא דבהמתך גבי שבת וא"כ אדם נמי בכלל בתיבת בהמתך שהוא מחמיר אחרים וספיר פריך בגמרא דלכלאים נמי לא ימשוך האדם עם הבהמה. ודע דבמש"כ התוס' ב"ק נ"ה א' ד"ה למינה וא"ל דקויתא דגמרא דלא כרבנן דפ' ד"מ דלא מחייבי ב"ב לא בכלאים ולא בהרבעה אלמא לא דרשינן למינהו וכן הקשו התוס' בסנהדרין פ' א' ד"ה חקים עי"ש וכן מה שהקשו שם למ"ל את חקותי ת"ל מלמינהו כו' ראיתי בתשובות ושב הכהן סי' ל"ז שג' לפרש בדעת הרמב"ם דמפרש מ"ה בסנהדרין ל"ז ב' מותרין ב"ב כו' דלא כפר"ש שדמפרש כיוצא במילתא דר"ה הוא אלא סיומא דברייתא היא אליבא דרבנן ובהא פליגי רבנן ור"ה דלרבנן ז"מ נלשוו ב"ב ונהרגין עליהם אבל הרכבת אילן והרבעת בהמה אסורין בלבד ואין נהרגין ע"ז ולר"ה דלמיר אף על הכלאים ס"ל דגם נהרגין על הכלאים ומש"ה פסק הרמב"ם ב"פ מה' מלטים ה"ו שג"ג מלווים ואסורין בהרבעת בהמה ובהרכבת אילן בלבד ואין נהרגין עליה כו' והיינו כרבנן דר"ה ולפי"ל לק"מ קושיית התוס' דגם לרבנן ס"ל האי דרשא דלמינהו ולכן ס"ל דאסורין ובהא פליגי דר"ה אית גי' דרשא את חקותי כו' ובהאי קרא כתיב לאו ומש"ה ס"ל שנהרגין עליו כשאר ממות ב"ב אבל רבנן לא ס"ל האי דרשא את חקותי כו' והא דאסורין הוא מדרשא דלמינהו ומש"ה ס"ל דאסורין ואין נהרגין וא"כ ספיר איתא סוגיא דפ' הפרה ודא"ס כרבנן כיון דגם הם ס"ל דרשא דלמינהו עכ"ל והנה לפ"ד בדעת הרמב"ם כשאר חמיהת התוס' הראשונה שם היתסר נמי כלאים בהמה דכתיב בהאי קרא ונדר כלאים שטמא לא יעלה עליך וז"ל דה"ל לר"ה דלמיר אף על הכלאים ואית לי' דרשא דאת חקותי וגו' מזהר ב"ב ג"כ שלא ללבוש כלאים דכתיב בהאי קרא ומ"ס בבביתא מותרין ב"ב ללבוש כלאים סיומא דברייתא היא אליבא דרבנן דלא ס"ל הך דרשא דאת חקותי כו' אבל

גז"ש דבהמתך דלהכי נכתבה גז"ש בבהמתך דילפינן מילתא דנפקא מבהמתך וסברא זו ראייה ודומה לסברא שפירשתי למעלה [ס' ע"ז] בלאו דלא יראה לך שאור דילפינן ביעור מאכילה.

סימן שלג [סא]

לא תלבש שעטנז. ויראת מאלהך להזהיר מדברים שיצר הרע משיב עליהם [ינחם ס"ו ז'] דכתיב במ' כי תצא לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יהדיו וכתיב בקדשים והיו וכבר כלאים שעטנז לא יעלה עליך ותנן במס' כלאים [כ"ט] אין אסור משום כלאים אלא צמר רחלים ופשתן כלבד אבל צמר גמלים וצמר ארנבים מותר ומנלן דצמר דקרא הוא צמר רחלים דילפינן סתום ממפורש בירושלמי (א) דכתיב במלכים [ג' ג' ד'] ומישע מלך מואב היה נוקד והשיב למלך ישראל מאה אלף אילים צמר אלמא של אילים נקרא צמר ועוד כדתנא [ג'ס' פ"ד מ"ו] איזוב ולא איזוב יון ולא איזוב כחלי ולא איזוב רומי ולא כל איזוב שיש לו שם לווי אלמא קרא כי כתיב סתם לאו בשם לווי איירי וכל צמר יש לו שם לווי לבד מצמר אילים ורחלים שנקרא הוא צמר סתם. תנן במס' כלאים. שעטנז שוע טוי וגו' ואמרין בנדה פ' האשה [ס' ג' ז'] אמר מר זוטרא כולחו בעינן שוע טווי וגו' ואתקפיה רב אשי אימא או שוע או טווי אי גזו והלכתא כמר זוטרא מדאפקיה רחמנא בחד לישנא כולחו בעינן פ' שוע ירפ"ש בלע"ז (ב) טווי פיל"י בלע"ז גזו טור"ש בלע"ז ובלשה"ק משור. אם הצמר לבדו שוע טווי וגו' והפשתן לבדו שוע טווי וגו' והן מחוברין באריגה או בתכיפת שתי תפירות דמיקרו יהדיו או הוהירה תורה עליהם דכתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יהדיו פ' צמר שעטנז ופשתים שעטנז לא תלבשם יהדיו. ולשוע טווי וגו' יש פירושים אחרים כי יש מפרשים שוע טווי וגו' שצמר ופשתים שועים וטוויים וגו' יחד פ' שזורין יחד זה פירוש רש"י ז"ל בנדה ולא נזהר שתשובתו בצדו וזה תשובתו בצדו מדאמר בנדה האי מאן דאיתבד ליה חומא דכיתנא בגלימא ונתקיה ולא ידע אי נתיק אי לא נתיק שפיר דמי מ"ט שעטנז אמר רחמנא שוע טווי

תועפות ראם

ז"א דמפורסם בירושלמי פ"א דכלאים ה"ה הני בשם ר"א מותר הוא עובד כוכבים ללבוש ולזרוע כלאים אבל לא להרביע בהמנו כלאים ולא להרביע
אילנו כלאים ע"כ. ויש לתרץ קושיית ההוס' הראשונה כמש"כ הרמ"ה בס' יד רמה לסנהדרין דקסבר ר"א חקתי תרי משמע והאי דכתיב
בסיפא דקרא ובגד כלאים שעמנו מילתא אחריחא היו ולאו בכלל חקתי דרישא היו אלא אידי דאיירי באיסור כלאים כתב נמי כלאי בנדים
בהייהו עכ"ל מיהו עכ"ל הא חזוק מהירושלמי כפרס"י דמותרין ב"ל כו' סיפא דמילתא דר"א הוא כמ"ל בירושלמי הני בשם ר"א ונס
מדברי שמואל גופי' סנהדרין ס' א' נראה כפרס"י דאם נפרש דהא דקתי מותרין כו' סיומא דברייתא הא אליבא דרבין למאי אסמך
שמואל לאסוקי מה בהתם דהרבה אף שדך בהרבה כו' דילמא נר"א אה"כ יתפרש קרא שדך לא תזרע כלאים בכלאי וזרעים כפשתא
ואי משום דלרבנן מותרין ב"ל ללבוש כלאים ולזרוע כלאים ואין אסורין אלא בהרבעת בהמה והרבעת האוין הא לדידהו לית לכו האי דרשא
דאח חקתי כו' רק מלמניהו ילפי לה וכו"ל ואף שכלא"כ ה"ה הרמ"ה שם דרשא הקישא דרשא דלמח שמואל מה בהתם כו' בוצרין בין בחול'
אף שדך כו' לא אסמך ל'י' הכא גבי ב"ל אלא אחרה נכניה ואידיד דרשא' להאי קרא דכתיב ב' נמי כל מאי דרשית ל'י' דלמדת. עכ"ל
דוחק לומר כדכרינו גם דנקיטא קמא ועכ"כ כפרס"י דמותרין ב"ל כו' סיפא דמילתא דר"א הוא ואל"כ. ורשיתו להביע עמש"כ מהרש"א
בסנהדרין ד"ס בתור"ה חקים ד"ה במהרש"א בא"ד והא דסמך אלא מעתה ושמתם וגו' ק"ק ומאי קושיא כו' דלענ"ד לק"מ דחקתי
דכתיב בכל התורה אין אנו לריבין לפרש כלל שחקתי לך כבר אלא חקתי שחקתי בהן את עונמי שלא ישתנו סדרי בראשית וכמו שזכר
זה הרמ"ה רק חקתי דכתיב גבי מלות פרעיות אצל' כן דלא ע"ז לבר העולם שומד ומש"ה הוזכרו ההוס' לומר דאי לאו למניהו הו"א את
חקתי שחקתי לך כבר במרה ודו"ק. עוד ראיתי בהד"ת בסנהדרין ס' א' ד"ה חקתי שכ' חז"ל והא קרא דליתוי בקונטרס בס' אחרי מוז
גבי עריות כתיב וספיר מ"ל שחקתי לך כבר דב"ל נלשונו על העריות וכ' בס' ערוך לנר שם חז"ל ואף דבאותה פרשה כתיב ג"כ עריות
דכ"ל ועליהן חקים מותרין לר"מ לעיל י"ז ב' והרי ע"כ קאי חקתי אכלי מה דכתיב שם כדהקשו ההוס' לעיל ב"ל ד"ה חקים ב"ל דר"מ
ל"ל דר"ל דרביש חקים אלא כרבנן דלא דרשין עכ"ל ותמיהה דלכתיב יקשה לרש"י מנדה סככות באותה פרשה דלכ"ע ב"ל לא
נלשונו עליה ועכ"ל דס"ל דחקתי אלא כל הני קראי דכתיב שם קאי ומש"כ ההוס' ב"ל ד"ה חקים לעינן שעמנו שאני החם דכתיב באינו
פסוק גופי' משא"כ גבי עריות ואל"כ מיושב קושיית הע"ל ג"כ :

(א) בירושלמי . בנדפס חסר תיבה זו ובאמת יפה כ' כאן בירושלמי דכ"ה בירושלמי פ"ט דכלאים דליף כן מקרא זה דאין נקרא אמר סתם אלא של רחלים ועיין הגרש"ס למס' שבת כ"ז א' תוד"ה מגין שחמה ע"ד החוס' שנעלם מהם הירושלמי עיי"ש ומה יענה לד' היראים שג' בעמלי הירושלמי ועכ"ל כ' חא"כ ועוד כדחגיגה איווב כו' וכדו"ה דשבת שם ועיין תו"ט רפ"ט דכלאים שר"ל דהך בירושלמי אסמכתא בעלמא ולא דרשה גמורה הוא עיי"ש ולבאורה יג' תבאר מדברי הירושלמי לדברי רבין והחוס' שאמרו שם הייתי אומר אפי' פסחן של י' אפי' קנבוס ת"ל אמר ופשתיס מה אמר שאין לו שם לויי אף פסחן שאין לו שם לויי ולפ"ד החוס' והיראים מה צריך הקישא דפשיתיס לגמר חא"כ מפשתיס נופייהו דלאו בשם לויי איירי כההיא דאיווב . (ב) לבון הנדפס שו"ע קרימינטי"ו בלע"ז . ו"ו סורט"ס בלע"ז ו"ז הערוך ערך שש . שש קרימינסו . טווי שילסו . נח מיקוסו . ובגדה ס"א כ' תוד"ה שש . נח אנסורש בלע"ז כ"כ ההוי"ו פ"ט דכלאים מ"ח

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קפו

ונזו ומקשינן עלה אימא או שוע או טווי או נז אלמא אי אמרינן או (ג) הוי חוטא דכיתנא בגלימא דאורייתא והנהו לא נישועו ולא נישוו צמר ופשתים יחדיו וגם יש מפרשים שוע צמר בפני עצמו ופשתן בפני עצמו וטווי בפני עצמו וזו מחובר פי' היו שועים וטוויים צמר ופשתים כל אחד בפני עצמו ואחר כן חברו הרי כלאים דאורייתא וזה פירש הערוך בפנים בפנים פני' (ד) ועל זה הפי' קשיא נמי מההיא דחא חוטא דגלימא שועים וטוויים צמר ופשתים כל אחד בעצמו ולא הוו כלאים דאורייתא אך זה הפי' דנזו [שזור] (ה) זה הוי עיקר וכן פי' בעל הערוך באחד מן הפנים שפי' שני פנים וראה לדבר שאין [כלאים אלא במשור] דתניא בת"כ (ו) אמרה תורה תן לכן בציצית ותן תכלת בציצית מה תכלת טווי ושזור אף לכן נמי טווי ושזור פי' בתכלת פשיטא לן שהוא טווי ושזור דתכלת עמרא כדאמרינן בשמעתא דיבמות [ז'] מ' מדשש כיתנא תכלת עמרא ומדאיצטריך קרא למשריה בציצית מסמכין שמעינן שהוא טווי ושזור שאלמלא לא היה כן לא אצטריך קרא למשריה למדנו שאיסור כלאים בשזור תלוי ורגילים היו לעשות סדיניהן של פשתן שזורין ולהכי אצטריך למשריה . [תניא בת"כ בגד כלאים] מה ת"ל לפי שנאמר לא תלבש שעטנן צמר ופשתים יחדיו יכול לא ילבש גיזי צמר ואניצי פשתן ת"ל בגד אין לי אלא בגד מנין לרבות שאר דברים (ז) ת"ל שעטנן דבר שהוא שוע טווי ונזו פי' אע"פ שאינו נקרא בגד שהוא מועט שאין בו שלש על שלש ר"ש כן אלעזר אומר נז' ולמ"ד מתחלפין (ח) וגלזו ומליו הוא לאביו שבשמים אע"פ שפירש נזו משזור הרי תרומיהו נפקי מינה שקולים הם ויבואו שניהם . תניא בספרי לא תלבש שעטנן אין לי אלא שלא ילבש שלא יתבסה מנין ת"ל לא יעלה עליך יכול לא יפשיטנו בקופה

תועפות ראם

מ"ח . (ג) בנדפס חסר הני תיבות "אלמא אי אמרינן או" ולכן הדברים שם מגומגמין . ומשכ"ר והנהו לא נישועו ולא נישוו צמר ופשתים יחדיו ולא כ' ג"כ ולא נזוים יחדיו היינו משום דרבינו ס"ל דחוטא דכיתנא פי' חוט יחיד שאליו שזור כלל וכמש"כ הסמ"ג לאוין רפ"ג וכ"כ ר"ת בס' הישר יבמות ס' ז' וז"ל ורא' לדבר דלמר נדה האי מאן דליחזיר ל' כו' וכל האי חוטא דכיתנא שוע וטווי . וזו לא כו' וקפדין אימא או שוע או טווי כו' ור"ל כמש"כ הרא"ם כהן דאי אמרינן או שוע או טווי או נזו הוי חוטא דכיתנא בגלימא דאורייתא וקשה לפרש"י הרי אין כאן לא שוע בידד ולא טווי בידד וזו שהוא שזור בודלי אין כאן דחוטא ד' ודאי דלא הוי שזור כלל ואמאי ליחוי דאורייתא חלא על כרחך כמו שפי' למעלה והוא פיר"ת שם והבנא בתוס' נדה ס"א ז' דשוע טווי ונזו היינו דלמר לבדו שוע טווי ונזו וכן הפסחן לבדו ואח"כ נתחברו יחדיו כשהיו תכופות או באריג הוי כלאים דאורייתא ולפי סברת המקשה הוא או שוע ואח"כ נתחברו או טווי ואח"כ נתחברו או נזו ואח"כ נתחברו הוי ג"כ כלאים דאורייתא וממילא דגם חוטא דכיתנא בגלימא שהוא שוע או טווי בפ"ע ואח"כ נתחבר לגלימא הוי דאורייתא אולם רש"י בעלמא מהר מקושייתם ומש"ה מפרש נזו אריג שהוא המהבד למר ופשתים יחדיו וספיר לפי סברת המקשה או שוע כו' או נזו הוי חוטא דכיתנא שנתחבר לגלימא אסור מדאורייתא ורבינו שכ"י מפרשין שוע טווי ונזו שזמר ופשתים שועים וטוויים ונזוים יחד פי' שזורין יחד זה פירש"י וז' עיקר כוונתו לפרש"י שפי' שוע טווי ונזו שזמר ופשתים שועים וטוויים ונזוים יחד וע"כ ולא מהר שנתחברו לבדו לפי הפי' שפי' הרא"ם נזו שזורין יחד כמו שהכריח להלן שזריך לפרש כן . ודלא כהסס חדש שכ"י שפי' הניכר ים דבדרי רבינו וז"ל פי' ארוגין יחד זה פירש"י כו' וחליה להגיה כן דלפי' לק"מ וכנ"ל . (ד) דשני פנים פי' . עיין ערוך ערך שם שכ"י שם בזה"ל טווי הוא ב' פנים או טורפין למר ופשתים וטוויין אותן או טוויין למר לבדו ופשתים לבדו וחוזרין ושזורין ב' חוטין זה עס זה נזו גס הוא ב' פנים או באריגה או תכופה במחט עכ"ל וכ' ז"ל להרב הגאון אדמו"ר רמ"מ זצ"ל צחי' על ש"ס שיגיה מס' כלאים וז"ל ומהערוך ערך שם הבניתי דס"ל דא"ל שזור וכפרש"י דנזו היינו אריג או שזור יחד או חוקף שתי תכופות וס"ל ג"כ כפיר"ת דלף שם שוע כל אחד בפ"ע וטווי כל אחד בפ"ע ואח"כ נזו יחד בלופנים הכ"ל היינו או ע"י שזירה יחד או ע"י אריגה יחד או ע"י חוקף שתי תכופות הוי כלאים מן התורה עכ"ל ומדברי רבינו היראים נראה דהב' פנים של נזו שכ"י צערוך אינו כמש"כ לפינו או באריגה או תכופה במחט דז"ל כ"ל אופן אחד דהיינו נזו למר ופשתים יחדיו והאופן השני של נזו הוא חוזרין ושזורין ב' חוטין זה עס זה למר לבד ופשתים לבד דהיינו שזור כל אחד לבדו עכ"פ משני חוטין לפחות ולשון הערוך שלפנינו מגומגם . ומשכ"ר וע"ז הפי' קשיא נמי מההיא כו' עיין בזה"ל הל' כלאים ס' י"ז שיישב זה שפי' שאבד לו חוט של פשתן שאליו טווי כו' שכן חסר חוט יחיד על מין אחר שנתון בתוך בגד גדול של מין אחר אינו טווי כו' . (ה) המוסגר הוספתי מדעתי וכנ"ל בנדפס ומש"ס בנדפס וכ"פ בעל הערוך באחד מן הפנים שפי' בפנים תיבת בפנים מגומגם וז"ל ב' פנים כמש"כ בהכח"י שלפנינו . (ו) צת"ל פ"ס וז"ל הנדפס דתניא בספרי צ' שלח והוא הכון ומשכ"ר פי' בתכלת פשיטא לן כו' הנה בצרפ"ה ס' י"א המ"ל סק"ס הביא חזל מפרשים דתכלת פשיטא לן טווי ושזור ממק"ל עיי"ש אבל רבינו יליף לה כמש"כ בצר"ה סק"י לדעת הרמב"ם דהטעם שהספרי מנריך שזורים משום דס"ל דשני שוע טווי ונזו צידד כמר זוטרא וזו היינו משור וממילא מדשרי תורה כלאים בציצית ש"מ דזריך שזורין דאל"כ אין הציצית כלאים כלל מדאורייתא עיי"ש . (ז) שאר דברים כו' פי' כו' לפינו צת"ל מנין לרבות הלכדים וכבר עמדו ע"ז כל הראשונים הא' לצדים הם שוע לצד ואם נימא כדעת הג"ל הכ"ל כלאים פ"ס מ"ח אות א' מה שערפן זצ"ל ועשאן לבד הו"ל חיבור כמו ב' תכופות וא"כ הלכדים הם שוע וטווי חיבור כמו נזו ועכ"פ כל ה' דברים אין בהם ג' רבינו ופי' הצ"ח הו"ל קדושים ס' י' ובאר"ם שם ועיין שו"ת שיבת ציון ס' י"ג . (ח) ל' ולמ"ד מתחלפין . בנדפס ליתא ועיין נדה ס"א ב' תוד"ה שוע שכתב אגמורס הוא בלע"ז לשון עקש ופחלחול ואגמורס

ספר עמר ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 372

לאחריו ת"ל לא תלבש שעטנז לבישה בכלל היתה פי' בכלל העלאה ולמה יצאת להקיש אליה ולומר לך מה לבישה מיוחדת שהיא הנאת הגוף אף כל שהיא הנאת הגוף. יכול חלוק של צמר על גבי חלוק של פשתן ושל פשתן על של צמר יהא אסור ת"ל יחדיו ר' חנינא בן גמליאל אומר מנין שלא יקשור סרק של צמר בשל פשתן לחגור בו מתניו אע"פ שהרצועה באמצע ת"ל יחדיו מכל מקום קסבר (ט) ר' חנינא בן גמליאל חיבור ע"י דבר אחר הוי חיבור ותניא נמי בשלתי תוספתא דמס' כלאים ר"ח בן גמליאל אומר סרק של צמר וסרק של פשתן לחגור בו אע"פ שהרצועה באמצע והא דתניא נמי התם בתוספתא חלוק שכולו צמר גמלים וצמר ארנבים וארנ בו הוט אחד של צמר בצד זה וחוט אחד של פשתן בצד זה אסור ההוא ר"ח בן גמליאל הוא דסבר חיבור ע"י דבר אחר הוי חיבור ורבנן פליגי עליה ואחר שרבים חלוקים עליו כרבים עבדינן דסברי חיבור ע"י דבר אחר לאו שמהי חיבור ואהא סמכינן לתפור עורות התפורות בפשתן בטליתות של צמר שהוא חיבור ע"י דבר אחר ואין לומר דהלכה כר' חנינא דסתם לן תנא כוותיה דתנן במס' כלאים [פ"ט מ"ט] לא יקשור אדם סרק של צמר בשל פשתן לחגור בו מתניו ואע"פ שהרצועה באמצע משם אינה ראייה דהא יחידה הוא דר' יוסי קתני לה דר' יוסי איירי לעיל דהא תנן ר' יוסי אומר משיחות של ארנבן אסורות מפני שהוא מולל עד שצא קושר לא יקשור סרק של צמר בשל פשתן לחגור בו מתניו אע"פ שהרצועה באמצע וכולה מילתא ר' יוסי קתני לה ויש לומר אחרי שר' יוסי רחב"ג קיימי בחדא שיטתא רבים נינהו והוו רבים ורבים יש לומר דרבנן הוא ובשל סופרים הלך אחר המיקל ועוד יש לומר דאפי' לר"ח [ולר' טליתות] שלנו המחוברות בעורות התפורות בפשתן מותרות [שלא אסור] אלא בכלאים דאורייתא שוע טווי וזנו כמו שפרשתי למעלה וטליתות שלנו אינם משורין הלכך אין בהם כלאים אלא מדרבנן כדפרישתי לעיל דכולהו בעינן כמר זוטרא. תניא בתוספתא בגד שיש בראשו אחד כלאים לא יתכסה בצד השני (י) אע"פ שהכלאים מונה בארץ. לובש אדם שני חלוקים זה על גב זה אפי' שאפונתו חגורה עליו בחוץ ובלבד שלא יתן המשיחה ויקשור בו בין כתפיו. תנן במס' עמר

תועפות ראם

ואנטורס הוא שור כדכתב רבינו לעיל נז טורס בלע"ז ואשכנזי שזר ג"כ משכ"ר אע"פ שפי' נז משור הרי תרומתו נפקי מינה כו' ורבינו לא כ' ומליו הוא נאבין שבשמים עליו כלשון המשנה שלפנינו וגרסה שמפרש כמס' הקול הרמו צפי' המשנה מליו פי' כביכול גורס שה' יתנהג עמו בדרך נלוז ע"ד אס עקש תחפל. (ט) פי' קסבר כ"ה בדפוס והוא נכון, ופי' רבינו הוא דלא כמס' ר' שמעון ב"ר אברהם בתשובה הובא נא"ז ה' כלאים סי' ע"ד ובר"ש פ"ט דכלאים מ"ט ובהרא"ש צ"ט דרדה סי' י' כ' דקשונר זה קושר ב' ראשים של צמר ושל פשתן ציחד והא דתניא נמי בתוספתא חלוק שכולו צמר גמלים כו' וארנ בו חוט אחד של צמר בצד זה וחוט אחד של פשתן בצד זה אסור פי' ג"כ כשצאו החוטין של צמר ושל פשתן וז"ל מדלא קתני וחוט א' של פשתן בצד אחר עיין בסמ"ג. ובר"ח א"ז בתשובה סי' ח' כ' ליישב פי' הר"ח בתוספתא דחלוק שלא יקשה פשיטא כיון שצאו זא"ז וז"ל שם ושמת שחוט אחד בצד התחתון והסני בצד העליון בעובי הבגד והחוטין מונעין זה בזה מ"מ כשרואין חוט א' של צמר אינן רואין של פשתן וכן להיפך אע"כ אסור עכ"ל עוד כ' שם לפרש מה שאסור בחלוק חוט של צמר בצד זה ושל פשתן בצד זה היינו שאותן החוטין הם כמו אימרא שע"י אלו החוטין מתקיים כל הבגד ועשויין לקיום הבגד והם עיקרו כו' עיי"ש והאשכול בה"ז ציטט הביא תשובה לגאון דמתני' דלא יקשור סרק של צמר ושל פשתן ורצועה ציטט משם מראיה העין אסור וכ"כ הראב"ן סי' קע"ז אבל דעת רבינו היראים אינו כן אלא דלדינא לא פסק כהרמב"ם דרבינו אחר הוי חיבור ואע"פ שאין החוטין מונעים אהדדי וכמס' הרמב"ם בפ"י מהל' כלאים ה"ג וה"ט אלא דלדינא לא פסק כהרמב"ם דרבינו ס"ל דלית הלכתא כרשב"ג ור' יוסי דרבנן הוא ובשל סופרים הלך אחר המיקל ועי"ל דאפי' רחב"ג ור' יוסי מודים בכלאים דרבנן כמו שביאר רבינו כאן והרמב"ם לשיטתו בחיבורו דס"ל דא"ש שוע טווי וזנו ציחד רק בחדא לצדו הוי כלאים דאורייתא ומס' ספק לחיבור ע"י דבר אחר שמהי חיבור כמס' בראשית סי' ס' אר"י שם, וכמס' רבינו בלשון התוספתא רחב"ג אומר ז"ל אסור תחת היבט אומר ולשון הנדפס הוא רחב"ג אומר לא יקשור אדם סרק כו' והוא הנכון. (י) לא יתכסה בצד השני כו' בספר באה"ט ויקרא י"ט י"ט כתב ולפע"ל ז"ל אס היינו מן התורה. והשם חדש כ' בשם הרד"ק דהטעם ע"י לא פסקוהו בסי' ע"י צהדי הנהו דלאורייתא אלא פסקוהו בסי' ע"א צהדי איסורי דרבנן גזרוהו שמה יאסור. עליו קלה האחרון ומס' השמיטה הרמב"ם להך דינא דתוספתא דכ"כ הוא מההיא דעשר מצוות עיי"ש ומדברי רבינו נראה דמן התורה הוא מדכ' אח"כ תולדות הכלאים כו' ש"מ דעד שהתא מלאורייתא קאמר ועיין במאה"ס לירושלמי רפ"ט דכלאים שחירץ השמטה הרמב"ם דין זה עיי"ש ואפי' אומר דמאחר שכ' הרמב"ם בפ"י מהל' כלאים ה"ג אפי' י' מצוות זו ע"ז זו והתחתון שבהם כלאים אסור לישב על העליון שמה תכרך נימא על צדו ועיין להמפרש במס' תמיד כ"ו ב' שכ' שמה תכרך נימא על צדו ומתחמתם וספ"ר הוא ובגד שארנו בו כלאים מזה השני אפי' מזד האחד אסור להיות ממנו דכולו הוי כלאים עכ"ל ור"ל דבדואי ליכא למיחש דבאותה נימא הכרעה על צדו יהיה זה צמר ושפתיים יחדיו אלא משום שהיה מבגד כלאים ולכן אסור וא"כ ע"כ דינא דתוספתא דאי לא הכי ליכא למיחש שמה תכרך נימא וממילא נשמע ג"כ דהך דינא דתוספתא איסורי דאורייתא הוא כדברי רבינו מדגורין להשיע תחתיו שמה תכרך נימא על צדו ומיחש מה שלא הביא הרמב"ם דתוספתא שהוא בכלל מס' שמה תכרך נימא על צדו. והנה בירושלמי רפ"ט דכלאים יליף להך דינא דתוספתא מדכתיב לא יעלה עליך ועי"ש במאה"ס מדלא כתיב לא תעלה כמו לא תלבש אלא לא יעלה ובהו יתבאר לן מ"ש בבינה י"ד ב' אפי' י' מצוות זו ע"ז זו וכלאים תחתיו אסור לישב עליהם משום שגאמר

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לכריות כי אם לשמים יראים קפו

כלאים פ"א צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר ואם רוב מן הרחלים אסור מחצה על מחצה אסור מפרש בתוספתא בד"א בזמן שחביא פשתן וטרף ביניהם אבל הביא (יא) חומי צמר רחלים וטרף בין חומי צמר גמלים אסור ומעמא דחומין חשיבי ולא במלי וכאשר פירשנו למעלה דתניא חלוק של צמר גמלים וצמר ארנבים וארג בו חוט של פשתן מצד זה וחוט של צמר מצד זה וכו'. תולדות הכלאים. או שוע אי טווי או נזו כל אחד לבדו כדתנן בשלהי כלאים הלכדין אסורין ספני שהן שועין ואמרינן בנדה פרק האשה [ס"א ז'] האי מאן דאיתבד ליה חוטא דכיתנא ונתקיה ולא ידע אי נתיק אי לא נתיק שפיר דמי מ"ט שעטני אמר רחמנא שוע טווי ונזו אלמא אע"ג דלא חוו כולחו אי ודאי לא נתקיה אסור. ותניא בת"כ ומייתנין לה בביצה שלהי פ"א [י"ד ז'] ובמסכת תמיד פ"א לא יעלה עליך אבל אתה רשאי להציעו תחתך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תהא נימא אחת על בשור. וכאשר חתרנו בפסחים ב' כל שעה [פ"ז ז'] ובשבת ב' במה מדליקין [כ"ט ז'] להעלות עליו כלאים בשאין מתכוין דקיי"ל כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר כדתניא מוכרי כסות מוכרין כדרכן כך חתרנו (יב) לבישה כלאים בשאינו מתכוין כדתניא בב"ק בהגזול בתרא [ק"ז ה'] לא ילבש אדם כלאים להכריח את המכס ור' יהושע (יג) ור' יהודה אוסרים לובש אדם כלאים להכריח את המכס ואמרינן בדבר שאינו מתכוין פליגי פ' אינו מתכוין ליהנות הלכך לא הוי דומיא דלבישה אע"פ שלא (יד) נחנה בודאי דכל לבישה איכא כוונת הנאה הלכך לא דמיא ללבישה.

סימן שלד שלה [פט]

לא תנחשו ולא תעוננו. [ויראת מאלהך והתמם מעשיך לפניו] דכתיב ב' קדושים לא תנחשו ולא תעוננו ותניא בת"כ לא תנחשו כגון אלו המנחשים בחולדה ועופות ובכבבים וכל כ"ב לא תעוננו כגון אלו אוהי העינים והא ותניא בסנהדרין ב' ד' מיתות [פ"ו א'] האוחז את העינים פטור פ' מסקילה אבל בלאו חייב והא (א) דמדמי ליה [פ"ז ז'] להלכות שבת דהוי פטור אבל אסור לאו דוקא אלא ה"ק שלש מדות בזה כמו בזה אי נמי תנאי גינהו. ור' ישמעאל (ב) אומר לא תעוננו זה המעביר שבעה

תועפות ראם

לא יעלה עליך ועיי"ש בסג"ש ולפמ"כ א"ש הגירסא משום שנאמר לא יעלה עליך דמיה ילפין בנז שיש בראשו אחד כלאים לא יתכסה בנז השני כמ"ש בירושלמי ומש"ה גורנין שמא תכרך ימא על בשרו וכהמפרש לתמיד וז"ל דין פרש"י בביצה י"ד ז' ד"ה שמא בפי' הראשון ויש ימין גדולים וגסס כו' ומחממת במקומה ועובר משום לא תלבש שעטני ור"ל ג"כ עפ"י התוספתא דכולו הוי כלאים ומדאורייתא אבל לפמ"כ רש"י סס בפי' הב' יומא בעלמא כיון דעיקר הנזר מהנזר ומחממו מלמטה הוי לה הא לבישה דלית בה הנאה אין ראי' מזה לדין השני בתוספתא שהכלאים מונח בארץ ואינם כלל תחתיו וא"ש בזה מה שהשו"ע הביא התוספתא סימן ס"א אע"ג שהביא מקודם הך דשמא תכרך כו' דז"ל שהוא מפרש שמא תכרך כפי' הב' שפרש"י אבל הרמב"ם מפרש כפי' הא' וכהמפרש לתמיד ומש"ה השמיטה. (יא) אבל הביא כו' בתוספתא שלפנינו ליתא אלא אבל העושה חלוק של צמר גמלים כו' שכי רבינו בסמוך, ונראה מדברי רבינו כאן שבאמת אין זה תוספתא אחרת וגם רבינו ר"ל להך דחלוק כו' ולפי שדעת היראים לחלק בין עירוב צמר בלמך ובין עירוב חומי צמר לחומי צמר ומשום שכי' דחומין חשיבי ולא במלי לכן לא דקדק רבינו בלשון התוספתא וכחצה בלשון זה הביא חומי צמר רחלים כו' וכ"כ הסמ"ג אולם הנוב" מ"ת חיו"ד סי' קפ"ו כ' שם דלדעתו חלוק אחר הוא בתוספתא ואין בחומין חשיבות כלל עיי"ש. (יב) דעת רבינו כמס"כ החוס' בב"ק ק"ג א' ד"ה ומר ודלא כמס"כ הכ"מ פ"י מהל' כלאים הי"ח לדעת הרמב"ם דאפי' ר"ם מודה בלבישה עיי"ש. (יג) ור' יהושע ור' יהודה כו' גי' זו לא מלאהיה ולפנינו ר"ש אומר משום ר"ש וגי' הסמ"ג בב"ק ק"ג א' ר"ם כן יכודה ובגדפס חסר כל זה. (יד) שלא נהנה נראה דט"ס הוא וז"ל אע"פ שהוא נהנה בודאי וכ"ה בגדפס ודברי רבינו סובבים עמ"ש ביצמות ד"ד ע"ב כתב רחמנא לא תלבש שעטני דומיא דלבישה דלית ביה הנאה וחס"ר הלכך לא הוי דומיא דלבישה כו' דכל לבישה איכא כוונת הנאה כו' ודעת רבינו הוא כהר"ן פ' ג"ה סה"ר מסך דמוכרי כסות דלעין הנאה ודאי אע"ג דהוי פס"ר שריא ודלא כמס"כ החוס' כ"ט ז' ממש' שבת ד"ה ובגדל דמייירי בענין דלא הוי פס"ר:

(א) והא דלמדי כו' עיין מהרש"ל בביאוריו לסמ"ג לאוין ג' כ' שם לדעת הסמ"ג דהאי פטור אבל אסור אינו דומה לשבת ממש אלא זהו דומה לפטור אינו מותר לגמרי משמע אלא אסור אבל אינו דומה לאיסור של שבת לאיסור של עונן דאיסור של שבת הוא איסור בעלמא אבל איסור של עונן יש בו לאו דלא תעוננו ואף יש בו מלקות למ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו כו' וכן יראה בהדיא מלשון הרמב"ם בפי"מ פד"מ וז"ל האוחז את העינים פטור אסור הוא פטור אבל אסור כגון פעורי שבת וחייב מלקות עכ"ל אלמא יראה בהדיא כאשר פירשתי עכ"ל והיינו בדברי רבינו היראים ודלא בדברי הסו"ט סהדרי' ססד"מ שכי' בכוונת סה"מ להרמב"ם וז"ל ולא מלקות ממש אלא ענין מלקות כלומר מנת מרדות וברי פטורי שבת כך שכי' כו' ולא ראה דברי היראים ודלא כהמעה"ח סדר קדושים ע"ב ופטורי אבל אסור דשבת אע"ג שהן דאורייתא לית בהו מלקות כו' ובאמת אינם אלא דרבנן. (ב) ור' ישמעאל אומר כו'. כ"ה בספרי שופטים

374 ספר עמר ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

מיני זכור על גב העין ור' עקיבא אומר אלו נותני העונות כגון אלו האומרים לימודי ערב שביעיות להיות [חייטין] יפות ועקורות קטניות להיות (ג) רעות ונתניא בסנהדרין בפ' ד' מיתות [ס"ה ז'] מנחש זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו בנו קורא לו מאהריו עורב קורא לו מלפניו צבי הפסיקו בדרך נחש מימינו שועל משמאלו אל תתחיל בו (ד) שחרית הוא מוצאי שבת הוא ואינו טוב (ה) נקרא מנחש אלא אם כן יסמוך הוא על דבריו שיניח מעשיו עבור נחשיו דאמר רב בפרק גיד הנשה [מלין ז"ל] כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש פ' סומך ובומה מיהו ההוא דיהונתן בן שאול לא ניהוש הוה שאם היה ניהוש לא היה עושה יהונתן מאי טעמא דלא הוי ניהוש אלא דבר בלא טעם אבל יהונתן נתן טעם לדבר על (ו) הירידה. שלא לשמוע אל מעוננים וקוסמים. דכתיב בפ' שופטים כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך (ז) והמונע עצמו מן הניהוש ומלשמוע אל הקוסמים ואל המעוננים נקרא תמים דכתיב בההוא עניינא תמים תהיה עם ה' אלהיך. המשביע את החולה לשוב לאחר מיתה להגיד לו אשר ישאל לו אין זה דורש אל המתים דדורש אל המתים פירש דורש לגופו של מת (ח) ומדבר ע"י כשוף כגון בעל אוב אלא שבעל אוב מעלהו מקברו וזה דורש בו בעודו בקברו אבל דורש לרוחו אין זה דורש שהרוח אינו נקרא מת ולהכי אמרינן בברכות [י"א ז'] בחסיד אחד שהלך (ט) ולן בבית הקברות שמע שתי רוחות מספרות זו עם זו ואמרינן נמי התם בההוא פרקא דמי שמתו שמואל שאל מאביו על מעות יתומים ואמרינן נמי במוע"ק פ"א [כ"ח א'] א"ל ליתחוי מר לי איתחוי ליה.

תועפות ראם

שופטים פ' קע"א אבל בסנהדרין ס"ה ז' ר' שמעון וכו' נדפס. (ג) להיות רעות. כ"ה בספרי שם אבל בגמרא דסנהדרין ס"ה ז' איתא מהיות רעות עיי"ש ברש"י, ועיין ערוך ערך עקר שכתב עקרי קטניות מהיות רעות כבר פ' בערך נקר והגרי"ס בהפלאה שבערכין ח"ב כתב ע"ז לפי שעה לא מלחתי עכ"ל ובאמת ז"ל כבר פ' בערך למד עיי"ש שפי' דלא כפרש"י ותיבת חטין הנהיגו כמ"ש בהנהות הנר"א להספרי, ונגדפס משוכם הדברים. (ד) זו. ונגדפס בה, ופי' אל תתחיל בדבר זה כעת יען שחרית הוא גולאלי שבת הוא וז"ל הספרי שם והאומר אל תתחיל בו שהרי ר"ח הוא שהרי ע"ש ומו"ש היא וכ"כ בגמ"ל לחזין ל"א אל תתחיל כי שחרית בו' אולם לפנינו בגמרא שם אל תתחיל כי עיי"ש ברש"י ואפשר דגם בגמ"ל נשתבש תיבת כי להיבת כי ולשון רבינו ירוחם י"ז ח"ה אל תתחיל למחר הוא ר"ח הוא מו"ש וכל כ"כ עכ"ל ועיין בסמוך. (ה) סוב. נראה תיבה זו מיותר וכן נדפס ליתא ואפשר שהי' כתוב מו"ש ויוס עוב הוא ואינו נקרא מנחש בו' והוא הנכון ואף שרש"י פ' מו"ש הוא ראשון לימי הגזע עכ"ל ו"ל דה"ל למוצאי יו"ט. (ו) על הירידה. ז"ל עלייה וירידה וכ"ה נדפס, ובהגמ"ל פ"א מהל' ע"ז ה"ה הביא. ד' היראים וכ' עליו וזהו דלגישור לא כתב שום הירון עכ"ל ועיין בגמ"ל ס"פ ד' מיתות שם דעם רבינו ליהנותן עולה הי' גם ללגישור וכ"כ השם חדש שהי' נותן טעם לדבר מאחר שהיה גומלת חסדים ראוי ליתכן בציטוט של אברהם ויחוש לא הוי אלא דבר בלא טעם והר"ן בדרשותיו דרוס י"ב ביאר נ"כ דברי אליעזר ויהונתן שאין בהם שום נחש אבל עיין שכלי עמוק מאד ובס' לב ארי' לחזין שם כי דמלגישור לק"מ דהא דניחוש אסור היינו כשסמוך ע"ש מתחמת יחושו אבל אליעזר לא סמוך ע"ש צניחוהו רק הלך בדרך ה' והתפלל אליו שיעשה חסד עם אדונו אברהם ויזמין לו צ"ז של יחזק בו' וכ"כ הש"ח בשם מהר"ש אלגזי ועיין בל' הכ"מ להרמב"ם שם ובתוס' חולין ז"ה ז' ד"ה כאליעזר. (ז) פי' לא נתן לך רעות לעשות כן כ"ה נדפס וכלן ליתא. (ח) לגופו של מת ומדבר ע"י כשוף בו' ונראה דמש"ה פרש"י סנהדרין ס"ה ז' ד"ה שחשרה בו' ומשייבו כשפיו עכ"ל דאף דורש אל המתים פי' שגוף המת בעודו בקברו מדבר ע"י כשוף כמשכ"ל ולפי"ז אם הרעבי ע"מנו והלך ולן בבה"ק כדי שחשרה עליו רוח טומאה ולא עשה אח"כ הכישוף שגוף המת ידבר אליו אין זה בלאו דדורש אל המתים כיון שלא הרעבי ע"מנו ולן בבה"ק כ"א כדי שחשרה עליו רוח טומאה ולא יותר וכן הוא לדברי רבינו כאן וא"ש בזה מ"ש בגדה י"ז ח' אמר רשב"י ה"ד הן שהעושה אותן מתחייב בנפשו בו' והלן בבה"ק כדי שחשרה עליו רוח טומאה ויזמין למסכנין לי' ועיי"ש בהנהות הגאון יעב"ז שכ' תימא דהא היינו דורש אל המתים כדאיתא שילהי פד"מ ופשיטא בלא"ה נמי מתחייב בנפשו עכ"ל וכבר קדמו בזה מהרש"א בחדא"ג שם עיי"ש אבל לדעת רבינו הרא"ה לק"מ ובהגמ"ל פ"א מהל' ע"ז ה"ה הביא דברי הרא"ה בקיור ומשם העתיקו הב"י ביו"ד סי' קע"ט וכ' ע"ז שהילוק זה בדין דורש לגוף המת לדורש לרוחו שמתחיל הרא"ה הוא מנומנמם דאי דורש לגוף המת ממש בלא רוח נוף לחודים מידי משאף אית ציה עכ"ל ואילו ראה הב"י בפנים ס' היראים שפי' דורש לגופו של מת ומדבר ע"י כשוף לא היה מקשה על רבינו דדורש לרוחו אינו עושה בזה שום מעשה כשוף שידבר רק שמכין ומזמין אל"ע שישמע מה שהרוח מדבר ותו לא מידי ובההוא דברכות י"ח ז' שתי רוחות שמספרות זו עם זו שהיו מספרות בלי שום פעולה המסיד בזה וזהו החילוק בין גופו של מת לרוחו ובדיקאנטי סי' תקס"ו הביא דברי רבינו. (ט) שהלך ולן בו' שמת בו' נדפס הגי' שלן בבה"ק לשמוע רוחות בו' וכן העתיק בגמ"ל וכוונת רבינו מדמלינו בברכות שם עשה כן נ' פעמים אין לומר שלן הלך ללון שם אלא לבדו מקטעת אשתו ובמקרה נמשך ששמת אותו בו' רוחות שמספרות בו' כמ"ש הב"י עיי"ש אלא שבמחבוין לן בבה"ק לשמוע רוחות שמספרות בו' וממ"ש הב"י שם ומ"מ צענין הדין במשביע את החולה לשוב אליו ללח"מ להגיד לו אה אשר ישאל הו"מ לנחמיו ראיא מדגריסין בכוף מע"ק בו' נראה דלא היה צניחםו בהגמ"ל שם בדברי הרא"ה וכן בפ"ב דמע"ק ליתחוי לי מר בו' וכ"ה באמת ביראים וכ"כ המע"ה ע"ד הב"י עיין בדבריו בס' שופטים שם"ס שם שם ומו"ש הב"י שהרמב"ם היה יכול לה"ר בו' וז"ל שהרא"ה הי' יכול לה"ר בו' :